

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση του Πανελληνίου Σωματίου Θεάτρου Σκιών

περίοδος Δ' | τεύχος 142 | Φεβρουάριος 2020

*Έξω λοιπόν οι λύπες,
έξω κακή καρδιά
και πάλι Καρναβάλι
ανοίγει βρε παιδιά!*

Γεώργιος Σουρής

(Ερμούπολη, 2/2/1853 -
Νέο Φάληρο, 26/8/1919)

τεύχος 142
Φεβρουάριος 2020

περιεχόμενα

Της σύνταξης	2
9 ^ο Φεστιβάλ Νέας Ιωνίας	3
Τα νέα του Καραγκιόζη	4
Ανθρώπινες σκιές	6
Το αποκρηάτικο όνομα του Καραγκιόζη	11
Καρναβάλι και Καραγκιόζης	14
Αποκριές στην Πλάκα	16
Όταν ο Καραγκιόζης συνάντησε τη Μέρκελ στα Εξάρχεια	22
Τά κέρδη του Άλη Πασσά!	25
Ο Καραγκιόζης στην Αντίσταση	26
Ο Ντούμπας έχει κέφια	27

εξώφυλλο: «Ο Καραγκιόζης Αρλεκίνος»,
του Σωκράτη Κοτσορέ

Ο Καραγκιόζης μας

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση
του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιών

Συντακτική επιτροπή

Σωκράτης Κοτσορές
Τάσος Κούζαρος
Δημήτρης (Τάκης) Κωστιδάκης
Ιάσωνας Μελισσηνός
Κ. Ψυχραιμίας

Επιμέλεια κειμένων: Τάσος Κούζαρος
Σελιδοποίηση: Σωκράτης Κοτσορές

επικοινωνία

okaragkiozismas@gmail.com

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1925

Τζωρτζ 6, Αθήνα 10677

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Πάνος Καπετανίδης 210 4616664 - 6977357493

Δημήτρης (Τάκης) Κωστιδάκης 6942013881

www.karagkiozis.com

e-mail: somateiokaragkiozh@gmail.com

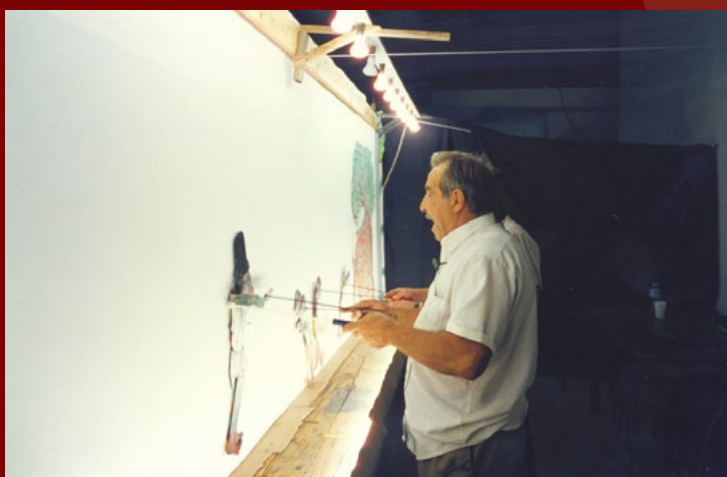
Διαφημιστική ρεκλάμα του Νικόλα Τζιβελέκη
με αφορμή πρόσφατη σειρά παραστάσεων

Καλές αποκριές!

Αγαπητοί μας φίλοι, φέτος αυτός
ο μήνας -Φεβρουάριος- θα
είναι γεμάτος από Αποκριές και
αποκριάτικες εκδηλώσεις θεάτρου
σκίων. Ο Καραγκιόζης ήτανε πάντοτε
συνυφασμένος με τις αποκριές και ο ίδιος αλλά
και ο θίασος των φίλων του, είναι μία μεγάλη
αποκριάτικη μάσκα, που πίσω της όμως
κρύβονται πολλές αλήθειες της ζωής!

Με τους θερμότερους χαιρετισμούς μας
η Συντακτική επιτροπή

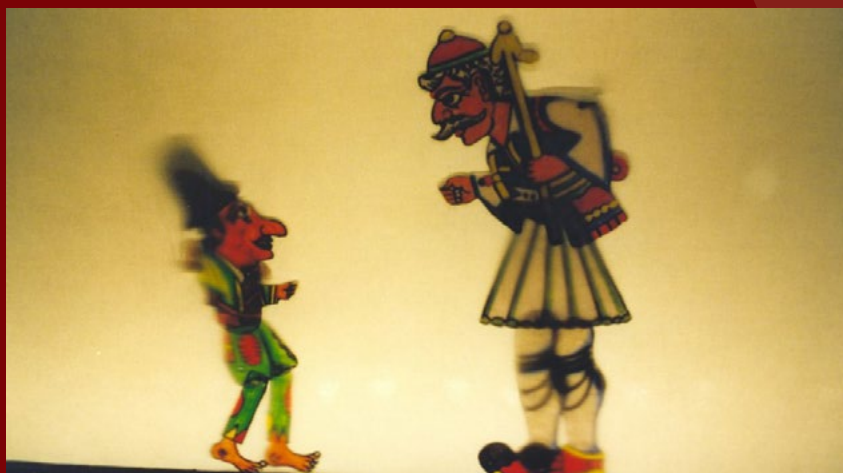
9^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ 15-20 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020

Το 9ο Φεστιβάλ Ν. Ιωνίας θα διεξαχθεί και φέτος στη πλατεία Αγίου Γεωργίου, Πατριάρχου Ιωακείμ 3, Ελευθερούπολη σε συνεργασία πάντα του Δήμου Ν. Ιωνίας με το Πανελλήνιο Σωματείο Θεάτρου Σκιών, από τις 15-20 Ιουνίου 2020.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Σωματείου μας αποφάσισε το φετινό Φεστιβάλ να είναι αφιερωμένο στη μνήμη του Καραγκιοζοπαίκτη Σταμάτη Γενεράλη.

Τόσο το αναλυτικότερο πρόγραμμα των εκδηλώσεων, όσο και η πρόσκληση ενδιαφέροντος από Καραγκιοζοπαίκτες που θα ήθελαν να συμμετάσχουν θα ανακοινωθούν, εν ευθέτω χρόνω, μέσω του περιοδικού μας και του site του Σωματείου μας.

Η ΦΙΛΟΘΗΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Το θερμότερο χειροκρότημα έλαβε η «Φιλοθέη η αρχοντοπούλα των Αθηνών» και η ομάδα «Οθόνιον» στις δώδεκα πρώτες sold out παραστάσεις, αφήνοντας εξαιρετικές εντυπώσεις και ενθουσιώδη σχόλια από θεατές και κριτικούς που μιλούν για μια νέα εποχή στο θέατρο σκιών αλλά και για μια ευκαιρία επανασύνδεσης με την άγνωστη ιστορία της Αθήνας. Το έργο παρουσιάζεται για έξι ακόμη βραδιές στο Φουαγιέ του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά. Πρόκειται για ένα πρωτότυπο δράμα του Ιωσήφ Βιβιλάκη ειδικά γραμμένο για τους παίκτες σκιών Άθω Δανέλλη και Νικόλα Τζιβελέκη με θέμα τη ριψοκίνδυνη δράση της Φιλοθέης Μπενιζέλου που πρόσφερε την περιουσία της σε έργα αλληλεγγύης στην οθωμανική Αθήνα του 16ου αιώνα.

ΤΟ ΕΡΓΟ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Αντλώντας έμπνευση από τον δραματικό βίο της Αγίας Φιλοθέης, της περίφημης κυρά δασκάλας, μουσικοί και παίκτες σκιών εμπνυχώνουν σκαλιστές χειροποίητες φιγούρες και ζωντανεύουν την περιπετειώδη ζωή της ασυμβίβαστης αρχοντοπούλας που φόρεσε τα ράσα. Στην παράσταση το θαυμαστό συναξάρι της Φιλοθέης συνυφαίνεται παράξενα με την ιστορία του λαϊκού θεάτρου σε ένα μαγικό και μυστηριακό ταξίδι προς το φως των σκιών, όπου καλούμαστε να αναζητήσουμε τη σημασία της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας στη σημερινή ζωή.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Κείμενο-σκηνοθεσία: Ιωσήφ Βιβιλάκης, Μουσικός σχεδιασμός: Γεράσιμος Παπαδόπουλος, Φιγούρες: Νικόλας Τζιβελέκης, Παίκτες θεάτρου σκιών: Άθως Δανέλλης, Νικόλας Τζιβελέκης, Μουσικοί-τραγούδι: Γεράσιμος Παπαδόπουλος, Θεολόγος Παπανικολάου, Κατερίνα Μιχαλάκη, Γραμματεία: Μάνος Δαμασκηνός, Παραγωγή: Bateau Lavoir. Χώρος σεμιναρίων, τεχνών και πολιτιστικής δραστηριότητας.

ΗΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

Φουαγιέ Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά:

Παρασκευή 14 Φεβρουαρίου 2020, ώρα 21:00

Σάββατο 15 Φεβρουαρίου 2020, ώρα 21:00

Κυριακή 16 Φεβρουαρίου 2020, ώρα 21:00

Παρασκευή 21 Φεβρουαρίου 2020, ώρα 21:00

Σάββατο 22 Φεβρουαρίου 2020, ώρα 21:00

Κυριακή 23 Φεβρουαρίου 2020, ώρα 16:00 & 21:00

ΤΙΜΕΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ

Γενική είσοδος: 12 ευρώ

Φοιτητές, άνεργοι, ομαδικό: 8 ευρώ

Παιδικό: 5 ευρώ

Ατέλειες: Εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις, ισχύουν ατέλειες ΠΕΣΥΘ, ΕΣΗΕΑ, ΣΕΗ, Τμημάτων Θεάτρου, Δραματικών Σχολών, Σκηνοθετών

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΚΑΙ ΡΕΜΠΕΤΕΣ ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ

Ο γνωστός σκιοπαίκτης και σκηνοθέτης Ηλίας Καρελλάς επιστρέφει με μια ολοκαίνουργια παραγωγή για όλη την οικογένεια.

Ο Αγάθωνας, ο πιο γνήσιος εκφραστής του ρεμπέτικου τραγουδιού, συναντά στη σκηνή την μοναδική ερμηνεύτρια Κατερίνα Τσιρίδου και μας προσκαλούν σε μια μουσική παράσταση έκπληξη! Στον φωτισμένο μπερντέ του Ηλία Καρελλά, ο Καραγκιόζης συνομιλεί με τον Βαμβακάρη, τον Χατζηχρήστου, τη Νίνου, τον Τσιτσάνη, την Εσκενάζυ, τον Παπαϊωάννου και παρέα μάς αφηγούνται σπαρταριστά στιγμιότυπα από τη ζωή και την καριέρα τους.

Ένα μελωδικό οδοιπορικό στους μεγάλους συνθέτες και ερμηνευτές της ρεμπέτικης και λαϊκής μουσικής, γεμάτο χιούμορ, ζωντανή μουσική και τις ανεξίτηλες στο χρόνο ατάκες του Καραγκιόζη.

Ένα ταξίδι, από τη «Φραγκοσυριανή» ως το «Καροτσέρι τράβα» και από τα «Καβουράκια» ως το «Μινόρε της αυγής», με ζωντανή ορχήστρα και γιγαντοφιγούρες θεάτρου σκιών, για ηλικίες έως 102 ετών!

Ηλίας Καρελλάς ερμηνεία Θεάτρου σκιών

Αγάθωνας φωνή και μπουζούκι

Κατερίνα Τσιρίδου φωνή και μπαγλαμάς

Κυριάκος Γκουβέντας βιολί

Δήμος Βουγιούκας ακορντεόν

Νίκος Πρωτόπαπας κιθάρα

Θοδωρής Ξηνάρης μπουζούκι, φωνή

χειρισμός φιγούρας : Δήμητρα Κώνστα,
Νικόλας Τζιβελέκης

Τιμές εισιτηρίων: 12 ευρώ (γενική είσοδος)

Εισιτήρια: 210 72 82 333, www.megaron.gr

Παραστάσεις: Τετάρτες 19,26 Φεβρουαρίου και 4, 11 Μαρτίου 2020

Ώρα έναρξης : 21:00

Παιδική Σκηνή Β' Φουαγιέ Ισογείου

Πληροφορίες: 210 72 82 333, <http://www.megaron.gr>

«Ανθρώπινες Σκιές»

(Ερωτικό Δράμα)

του **Νίκου Μπαρμπούτη**

Καραγκιοζοπαίκτη

Αγαπητοί αναγνώστες, συνάδελφοι και φίλοι.

Όντας λάτρης των ερωτικών δραμάτων και των αστυνομικών θρίλερ με έντονη πλοκή, ανατροπές, ίντριγκες κλπ εμπνεύστηκα την κάτωθι ιστορία που σας παραθέτω, με θέμα το ερωτικό τρίγωνο δύο φαινομενικά καλών φίλων εκπροσώπων του Θεάτρου Σκιών. Ουσιαστικό ερέθισμα στην φαντασία μου, αποτέλεσε γνωστή τηλεοπτική σειρά αστυνομικών θρίλερ. Θα ήθελα να διευκρινίσω, ότι η ιστορία αποτελεί προϊόν μυθοπλασίας και οποιαδήποτε ομοιότητα εάν υπάρξει, με αληθινά πρόσωπα και καταστάσεις είναι τελείως συμπτωματική.

Καλή ανάγνωση!

Η ιστορία μας ξεκινάει με δύο καλούς φίλους, με όνειρα και φιλοδοξίες για το μέλλον και έντονη καλλιτεχνική υπόσταση. Ο Γιάννης ετών 26 και ο Δημήτρης ετών 34 εκτός των άλλων επαγγελματικών δεξιοτήτων και ακαδημαϊκών σπουδών που έχουν, είναι παράλληλα ρομαντικοί Καραγκιοζοπαίκτες. Ρομαντικοί Καλλιτέχνες του Θεάτρου Σκιών, με την έννοια ότι έχουν βαθιά πίστη στην Τέχνη τους και την προσεγγίζουν με απεριόριστη αγάπη, μερά-

κι και σεβασμό. Ο Γιάννης είναι πτυχιούχος Νομικής σχολής, που όμως λόγω της οικονομικής κρίσης αδικεί τον εαυτό του, με το γεγονός ότι συμβιβάζεται σαν ασκούμενος σε δικηγορικό γραφείο με πολύ χαμηλές απολαβές για την επιβίωση. Στον αντίποδα, ο Δημήτρης εργάζεται σαν πωλητής βιβλίων σε βιβλιοπωλείο και συντηρείται με αξιοπρέπεια χωρίς όμως προοπτική επαγγελματικής εξέλιξης. Η έντονη καλλιτεχνική φλέβα και οι καλλιτεχνικές ανησυχίες τους, είναι ο συνδεδετικός κρίκος για τους δύο ήρωες

μας, που παράλληλα με τις εργασίες τους, παρουσιάζουν με επαγγελματική ευσυνειδησία παραστάσεις Θεάτρου Σκιών. Άλλο ένα κοινό χαρακτηριστικό των δύο φίλων, είναι η υπερβολική ευαισθησία τους στον αισθηματικό τομέα. Η σχέση τους με το άλλο φύλλο είναι ανεπαρκής έως κακή. Ο Δημήτρης έχοντας κάνει δύο πολύχρονες σχέσεις οι οποίες τον πλήγωσαν, απογοητευμένος δεν αποζητά ερωτική συντροφιά. Ο Γιάννης επιπόλαιος σε αυτόν τον τομέα, έχει κάνει λάθος επιλογές που τον οδηγούν πάντα σε αδιέξοδο και οι σχέσεις του έως τώρα είναι επιδερμικές χωρίς διάρκεια.

Ας επιστρέψουμε όμως στην επαγγελματική δραστηριότητα των δύο ηρώων μας. Ο Δημήτρης έχοντας περισσότερη πείρα, όντας παλαιότερος στην Τέχνη, αλλά με λιγότερο ταλέντο από τον Γιάννη, παρουσιάζει παραστάσεις με συχνότητα και έχει καταφέρει να εδραιωθεί στον χώρο. Οι διασυνδέσεις του Δημήτρη όλο και αυξάνονται αλλά το απαιτητικό ωράριο της παράλληλης εργασίας του, τον δυσκολεύει έντονα στον συνδυασμό των δύο ενασχολήσεων. Εν αντιθέσει, ο Γιάννης λόγω της βαρύτητας των νομικών σπουδών που πρόσφατα ολοκλήρωσε, δεν έχει τον απαιτούμενο χρόνο και τις απαραίτητες γνωριμίες, για να παρουσιάζει παραστάσεις συχνά στο ευρύ κοινό, πέρα από κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις.

Ένα φθινοπωρινό απόγευμα οι δύο φίλοι μας, ανταμώνουν σε ένα συνοικιακό καφεενεδάκι και συζητάνε για τις συνθήκες ζωής τους, τους προβληματισμούς τους αλλά κυρίως τις βλέψεις τους για το μέλλον. Ο Δημήτρης όντας γνώστης πολλών ξένων γλωσσών, λόγω της αγάπης του για τη μάθηση και τη γνώση, σκέφτεται να μεταναστεύσει για ένα χρονικό διάστημα στην Γερμανία και να εργαστεί εκεί σε τοπικό βιβλιοπωλείο που τυγχάνει να είναι ενός στενού συγγενή του, και να διεκδικήσει πολύ καλύτερες χρηματικές απολαβές.

Γνωστοποιεί αυτή την σκέψη του στον Γιάννη, ο οποίος απογοητευμένος κι αυτός από τις συνθήκες εργασίας στην Ελλάδα, τον παροτρύνει να πραγματοποιήσει την ιδέα του δίχως δισταγμό και αναστολές. Τότε ο Δημήτρης προτείνει στον Γιάννη, γνωρίζοντας τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει να τον στηρίξει, συστήνοντάς τον με γνωστούς Θεατρικούς επιχειρηματίες που συνεργαζόταν για

αρκετά χρόνια μαζί του, ουτοσώστε να τον υποστηρίξει στην προσπάθεια του στην Τέχνη. Ο Γιάννης κυριευμένος από το μεράκι αλλά και λόγω των οικονομικών δυσκολιών δέχεται την πρόταση, δίνουν τα χέρια και η συμφωνία κλείνει.

Εν συνεχεία, βλέπουμε να υλοποιούνται οι ιδέες των ηρώων μας με μεγάλη επιτυχία. Ο Δημήτρης ζει πια στην Γερμανία, τον φιλοξενεί ο θείος του και η ζωή του μπαίνει σε μια τάξη. Σκοπεύει να μείνει εκεί, έως ότου να δημιουργήσει ένα σημαντικό κεφάλαιο, που θα τον κάνει να επιστρέψει στην πατρίδα και να κάνει επαγγελματική επένδυση, ανοίγοντας ένα δικό του βιβλιοπωλείο.

Εντωμεταξύ ο Γιάννης στην Ελλάδα γνωρίζει μεγάλη επιτυχία, δόξα και την μεγαλύτερη ανταμοιβή του Καλλιτέχνη, που είναι το χειροκρότημα. Παρουσιάζει παραστάσεις στα μεγαλύτερα θέατρα, και αυξάνει τις διασυνδέσεις που του παρείχε ο Δημήτρης. Οι πόρτες ανοίγουν διάπλατα για εκείνον που λόγω του έμφυτου ταλέντου του, που αποτελεί την πρώτη ύλη για την Τέχνη, καταφέρνει να κερδίσει απαιτητικούς θεατές και να δημιουργήσει το δικό του κοινό σε όλη την Ελλάδα. Το οικονομικό του πρόβλημα λύνεται και η ζωή του αλλάζει ριζικά. Οι δύο φίλοι έχουν τακτική επικοινωνία μαθαίνοντας τα νέα ο ένας του άλλου.

Σε μια από τις επικοινωνίες τους, ο Γιάννης εκμυστηρεύεται στον Δημήτρη ότι όχι μόνο λύθηκε το οικονομικό του πρόβλημα πλέον, αλλά περισσεύουν και αρκετά χρήματα που δημιουργούν υψηλές αποταμιεύσεις, καταθέσεων στον τραπεζικό του λογαριασμό.

Ας επιστρέψουμε τώρα στον αισθηματικό τομέα. Ο καιρός περνά και η ερωτική ζωή των δύο ηρώων

μας είναι ανύπαρκτη. Ένα μεσημέρι στο Ντίσελντορφ της Γερμανίας όπου βρίσκεται ο Δημήτρης, θα επισκεφθεί ένα τοπικό εστιατόριο. Εκεί δουλεύει μια όμορφη γυναίκα ως σερβιτόρα, η Κατερίνα. Η Κατερίνα Ελληνίδα κι αυτή, είναι μια γυναίκα 30 ετών, πολύ επιπόλαια στις σχέσεις της με τους άνδρες. Ο Δημήτρης ερωτεύεται κεραυνοβόλα την Κατερίνα με την πρώτη ματιά. Δεν αργεί να εκδηλώσει τα συναισθήματά του και να την διεκδικήσει έντονα. Η Κατερίνα αρχικά κολακεύεται από το ενδιαφέρον του, εν συνεχεία γοητεύεται και συνάπτουν σχέση. Ουσιαστικά ο έρωτας είναι μονόπλευρος από πλευράς του Δημήτρη, μιάς και η Κατερίνα δεν συνηθίζει να επενδύει συναισθηματικά και να μένει αφοσιωμένη και πιστή σε μια σχέση.

Πίσω στην Ελλάδα βλέπουμε τον Γιάννη να είναι τόσο απορροφημένος από την Τέχνη του, η οποία πλέον έχει γίνει μόνιμη εργασία και βιοπορίζεται πλουσιοπάροχα από αυτήν. Εγκαταλείπει το δικηγορικό γραφείο, δραστηριοποιείται συνέχεια καλλιτεχνικά, αλλά ταυτόχρονα δεν του απομένει χρόνος να ασχοληθεί με την προσωπική του ζωή. Για τον ευαίσθητο Καλλιτέχνη μας, ο έρωτας έως τώρα αποτελεί άγνωστη λέξη. Στην επικοινωνία του με τον Δημήτρη, μαθαίνει τις εξελίξεις στη ζωή του, την επαγγελματική εξέλιξη του, την ερωτική σχέση του κλπ και χαίρεται πολύ για τον φίλο του, δεδομένου ότι πρεσβεύει ότι η βασική προϋπόθεση για μια αληθινή φιλία, είναι ο φίλος να χαίρεται με τις χαρές και να λυπάται με τις λύπες του φίλου. Δυστυχώς όμως, αυτό δεν ισχύει και για τον Δημήτρη ο οποίος κυριευμένος από φθόνο για την επιτυχία του Γιάννη στο πάλκο των Σκιών, αποφασίζει να του χαλάσει το όνειρο που ζει. Έντονα ανταγωνιστικός χαρακτήρας και ανασφαλής, επιστρατεύει την πονηριά του και οραματίζεται ένα σχέδιο που θα αποδυναμώσει τον Γιάννη και θα τον κάνει να επιστρέψει στη μιζέρια της επαγγελματικής αβεβαιότητας.

Το σχέδιο αυτό, θα έχει ως βασικό πυρήνα την πληθωρική και επικίνδυνα όμορφη Κατερίνα. Περνώντας ο καιρός, ο Δημήτρης έχει ορθοποδήσει κι εκείνος πλέον οικονομικά και έχοντας δημιουργήσει σημαντικό κεφάλαιο, αποφασίζει να γυρίσει στην Ελλάδα και να ανοίξει επιχείρηση όπως ήταν και ο πρωταρχικός του στόχος. Στο ταξίδι του αυτό θα τον ακολουθήσει η Κατερίνα, που λόγω και δικών της οι-

νομικών προβλημάτων βρίσκει στήριγμα στον Δημήτρη με την προοπτική να εργαστεί ως ταμίας στο βιβλιοπωλείο που θα ανοίξει ο Δημήτρης. Ο Δημήτρης και η Κατερίνα επιστρέφουν στην Ελλάδα και η προσπάθεια ανεύρεσης κατάλληλου χώρου, για να στεγαστεί το βιβλιοπωλείο ξεκινά. Παράλληλα ο Δημήτρης ανακοινώνει στην Κατερίνα το σχέδιο που σκέφτηκε σε σχέση με την αποδυνάμωση του Γιάννη και προσπαθεί να την κάνει συνένοχο σε αυτό. Το σχέδιο είναι να εργαστεί ως βοηθός η Κατερίνα στις παραστάσεις του Γιάννη και να τον εκμεταλλευτεί οικονομικά έως ότου τον κάνει να επιστρέψει στην προηγούμενη του κατάσταση. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί όταν η Κατερίνα θα πουλήσει πλαστό έρωτα στον Γιάννη για να γίνει πιο διαχειρίσιμος και εκμεταλλεύσιμος. Θα επιστρατεύσει όλη της την θυληκότητα και θα διεκδικήσει τον Γιάννη, έως ότου τον κάνει να την ερωτευθεί αληθινά. Το σχέδιο αυτό βρίσκει σύμφωνη την Κατερίνα, η οποία συνηθισμένη να παίζει με τα ανθρώπινα συναισθήματα και λόγω ματαιοδοξίας και αγάπης στο χρήμα, αποφασίζει να το φέρει εις πέρας.

Η πρώτη γνωριμία με τον Γιάννη θα γίνει μετά το τέλος μιας παράστασης του. Εκεί θα συναντήσει τον παλιό φίλο του και συντεχνίτη, που θα τον αγκαλιάσει και θα δείξει ότι συγκινείται με κροκοδείλια δάκρυα για την επιτυχία του. Ο Δημήτρης συνοδευμένος από την σύντροφο του την Κατερίνα, θα κάνει τις πρώτες συστάσεις και η πρόταση για συνεργασία δεν θα αργήσει. Ο Γιάννης νιώθοντας ηθική υποχρέωση προς τον Δημήτρη, που τον βοήθησε να αναδει-

χθεί, δέχεται μετά χαράς να προσλάβει ως μόνιμη βοηθό την Κατερίνα. Το σχέδιο μπαίνει σε εφαρμογή και από την αρχή διακρίνεται μια τεράστια χημεία και επικοινωνία στον μπερντέ, μεταξύ του μάστορα και της βοηθού, αλλά κυρίως υπάρχει ένα αμοιβαίο φλερτ. Ένα φλερτ, το οποίο δεν θα αργήσει να εξελιχτεί σε έντονο πάθος ξεπερνώντας τους ηθικούς φραγμούς του Γιάννη. Ο μισθός της βοηθού ανεβαίνει υπερβολικά, δεδομένου ότι έχει γίνει πρακτικά απαραίτητη και το σχέδιο βαίνει καλώς.

Ο Δημήτρης παρακολουθώντας τα γεγονότα, με πλασματική ενημέρωση από την Κατερίνα, μένει στην ψευδαίσθηση μόνο του φλερτ μεταξύ των δύο, αγνοώντας ότι δεν ισχύει αυτό στην πραγματικότητα. Το απρόβλεπτο και πιο ανατρεπτικό στοιχείο στην ιστορία μας, είναι ότι η Κατερίνα στην πορεία ερωτεύεται τον Γιάννη για πρώτη της φορά αληθινά. Εκείνος όντας δοτικός όχι μόνο οικονομικά, αλλά κυρίως συναισθηματικά, θα της μάθει και θα ανακαλύψει και ο ίδιος ταυτόχρονα τι θα πει ουσιαστική αγάπη. Και έτσι, συνάπτει ερωτική σχέση και με τον Γιάννη και δημιουργείται ένα ερωτικό τρίγωνο, αφού ταυτόχρονα διατηρεί τη σχέση της και με τον Δημήτρη. Στην πορεία, ο Δημήτρης θα δει κάποια σημάδια που θα τον βάλλουν σε υποψίες. Περίεργα μηνύματα, κλήσεις με απόκρυψη σε ακατάλληλες ώρες, αλλά και αργοπορίες στις συναντήσεις τους, αποτελούν κακούς οiwονούς και συντελούν στο ότι κάτι δεν πάει καλά στην σχέση του με την Κατερίνα. Έτσι, αποφασίζει να την παρακολουθήσει. Την ακολουθεί εν αγνοία της παντού, αλλά κυρίως τις ώρες που βρίσκεται με τον Γιάννη για να τον βοηθά στις παραστάσεις.

Σε μια από τις τελευταίες παραστάσεις της χειμερινής σαιζόν, σε ένα κλειστό Θέατρο της Αθήνας, μετά το φινάλε της παράστασης, μόλις εκκενώθηκε ο χώρος από το κοινό, ο Θεατρώνης έχοντας πλήρη εμπιστοσύνη στον Γιάννη του αφήνει τα κλειδιά του Θεάτρου, ουτοσωστε μόλις αποσυναρμολογήσει την σκηνή, να κλειδώσει και να αποχωρήσει.

Ο Γιάννης με την Κατερίνα τακτοποιούν φιγούρες, σούστες κλπ εργαλεία στις βαλίτσες. Λίγο πριν ξετελαρώσουν τα πανικά μέρη της σκηνής, αρχίζουν και φιλιούνται με πάθος πίσω από τον μπερντέ στο άδειο θέατρο.

Ένα μικρό φωτάκι, υπήρχε πίσω από τον μπερντέ

το οποίο έσπρωξε τις σκιές τους και φάνηκαν στο λευκό πανί σαν ανθρώπινες «φιγούρες». Ο Δημήτρης που παρακολουθούσε την Κατερίνα από νωρίτερα, είδε το κοινό και τον Θεατρώνη να αποχωρούν, κατάλαβε ότι ο Γιάννης και η Κατερίνα έμειναν μόνοι τους, οι δυο τους και την κατάλληλη στιγμή μπήκε στο θέατρο. Τότε αντίκρισε δύο σκιές στο λευκό πανί να φιλιούνται. Γνώριμες σκιές, που ήξερε πολύ καλά ποιες ήταν! Δεν έκανε τίποτα, δεν αντέδρασε. Άνοιξε την πόρτα του Θεάτρου και έφυγε διακριτικά, προδομένος και ηττημένος. Το αίσθημα του φθόνου και του μίσους για τον πρώην καλό του φίλο, που του «πήρε» την δουλειά και τώρα του έκλεψε την γυναίκα, ήταν μεγάλο και αβάσταχτο. Ο έρωτας του όμως για την Κατερίνα, που δεν ήθελε να την χάσει από τη ζωή του υπερίσχυε. Θέλοντας να της δώσει μια δεύτερη ευκαιρία, έκανε ότι δεν ήξερε τίποτα και προσπάθησε να την διεκδικήσει από την αρχή, να την κάνει μόνο δική του. Το συναισθηματικό όμως της Κατερίνας για τον Γιάννη, γινόταν όλο και πιο δυνατό που πλέον ο Δημήτρης την απωθούσε τελείως ερωτικά. Άρχισε να τον αποφεύγει και να αποξενώνεται από εκείνον.

Λίγο καιρό αργότερα, θα ανακαλύψει ο Δημήτρης ψάχνοντας τα πράγματα της Κατερίνας ένα τεστ εγκυμοσύνης. Τότε καταρρακωμένος, θα ζητήσει εξηγήσεις. Η Κατερίνα του δηλώνει ότι είναι έγκυος και επειδή δεν γνωρίζει ποιος είναι ο πατέρας του παιδιού θέλει να τον κρατήσει ακόμα στην ζωή της, αγνοώντας ότι εκείνος ξέρει την παράλληλη σχέση της με τον Γιάννη. Ο Δημήτρης όμως μέσα του ξέρει ότι αποκλείεται να είναι δικό του το παιδί, γιατί είναι στείρος και δεν μπορεί να τεκνοποιήσει αλλά δεν το ανακοινώνει στην Κατερίνα, για να κερδίσει χρόνο και να οργανώσει την εκδίκηση του.

Την επόμενη μέρα, ο Γιάννης παρουσιάζει μια παράσταση σε ένα από τα μεγαλύτερα αστικά θέατρα της Αθήνας, με 2000 θεατές η οποία θα στεφθεί κι αυτή με απόλυτη επιτυχία. Μετά το πέρας της παράστασης και μόλις έχει αδειάσει η αίθουσα, ο Δημήτρης θα επισκεφθεί το Θέατρο για να συγχαρεί τον Γιάννη. Για μια ακόμη φορά, οι δύο φίλοι θα συναντηθούν με δάκρυα στα μάτια πίσω απ' τον μπερντέ, αλλά αυτή την φορά όχι από συγκίνηση, αλλά από πόνο και μίσους από πλευράς του Δημήτρη. Ο Δημήτρης εξαθλιωμένος συναισθηματικά, θα

αγκαλιάσει τον Γιάννη για να τον συγχαρεί, όμως ταυτόχρονα θα τραβήξει στιλέτο και θα τον μαχαιρώσει πισώπλατα, θανάσιμα. Το λευκό πανί γίνεται κόκκινο από το αίμα του Γιάννη, που κείτεται μαχαιρωμένος επάνω στη σκηνή. Εκείνη την στιγμή, η Κατερίνα βλέπει τον έρωτα της νεκρό και από επάνω τον δολοφόνο του, τον Δημήτρη. Καλεί την αστυνομία η οποία σπεύδει αμέσως, συλλαμβάνει τον Δημήτρη επ αυτοφώρω και τον οδηγεί στο τμήμα. Ο Δημήτρης καταδικάζεται και η ποινή του είναι ισόβια κάθειρξη.

Τέλος, η αυλαία της δραματικής μας ιστορίας, κλείνει με την Κατερίνα μετά από 10 χρόνια να μεγαλώνει μόνη της ένα όμορφο αγοράκι. Ένα απόγευμα, εκεί που σιδέρωνε ρούχα, συνειδητοποιεί ότι

λείπει το καλό της λευκό σεντόνι. Ακούει μια μουσική μελωδία από το παιδικό δωμάτιο. Είναι γνώριμη μουσική. Το γνωστό χασαποσέρβικο του ξυπόλητου λαϊκού μας ήρωα, του Καραγκιόζη μας! Βλέπει τον γιό της να έχει τεντώσει το σεντονάκι σε δύο καρέκλες και με αυτοσχέδια φιγουράκια και ένα μικρό φως πίσω απ' το πανί, να λέει προσπαθώντας να μιμηθεί την λαρυγγοφωνή «εεε ρε γλέντια». Τότε του λέει η Κατερίνα: «Αχ βρε Γιαννάκη πάλι Καραγκιόζη παίζεις; σε ποιόν έμοιασες;;;» Το παιδί το βάφτισε Γιάννη, προς τιμήν του μεγάλου της έρωτα και πατέρα του παιδιού, που ήταν μοιραίο να σκοτωθεί πίσω από τον μπερντέ, στην Τέχνη που τόσο αγαπούσε και υπηρετούσε !!!

Το αποκρηάτικο όνομα του Καραγκιόζη

του Αναστάσιου Κούζη (Κούζαρου)
καλλιτέχνη του Θεάτρου Σκιών, φιλόλογου

Η προφορική παράδοση του Θεάτρου Σκιών, καθώς περνούσε από στόμα σε στόμα στις νεότερες γενιές Καραγκιοζοπαικτών, επέτρεψε να επιβιώσουν πολύτιμα στοιχεία που μαρτυρούν τη μακρινή του προέλευση απ' τα βάθη της ιστορίας μας.

Ένα τέτοιο στοιχείο για χρόνια άκουγα να επαναλαμβάνεται απ' το στόμα του Σπύρου Κούζαρου σχεδόν σε κάθε συνάντησή του Πασά ή του Μεγάλου Βεζύρη, με τον ταπεινό Καραγκιόζη στο μπερντέ

του. Μετά τις σχετικές και μέχρι εξαντλήσεως υποκλίσεις και τις πρώτες χαριτολογίες του Καραγκιόζη ακολουθούσαν οι συστάσεις και ο Πολυχρονεμένος ζητούσε πάντα να μάθει *πώς ονομάζεται* ο αλλόκοτος συνομιλητής του. Κι ο Καραγκιόζης, παίζοντας περίτεχνα με τα ευφυολογήματά του, ρωτούσε τάχα αθώα τον Πασά: «Ποιο όνομα θες Εφέντη μου; Το Σαρακοστιανό ή το Αποκρηάτικο;» κι ο Πασάς αιφνιδιασμένος απαντούσε, «Έχεις Σαρακοστιανό έχεις κι Αποκρηάτικο;». Για τον Καραγκιόζη, βέβαια, τι πιο φυσικό να τροποποιεί το όνομά του ανάλογα με το είδος των τροφών που η χριστιανική παράδοση επιτρέπει στους πιστούς να καταλύουν σε κάθε χρονική περίοδο: «Εμ, τι θα τρώμε τη Σαρακοστή, τι θα τρώμε τις Απόκριες!». Κι ο Πασάς, γνώστης φαίνεται της Ορθόδοξης Παράδοσης, απαιτούσε γεμάτος περιέργεια: «Για πες μου το Σαρακοστιανό.....»

Καρ: «Αγγουροντομάτας Ανδρακλοκοκυθόπουλος»

Πασ: «Και το Αποκρηάτικο;»

Καρ: «Επιφάνης Ποτέ Γρηγορήτου και Νυκτός Φαλλακράτα!»

Ο Πασάς έμενε σύξυλος από την όλως διόλου αναπάντεχη απάντησή του Καραγκιόζη: «.... **Φαλλακράτα;**» «**Μάλιστα Φαλλακράτα**», υπογράμμιζε υπερήφανα ο Καραγκιόζης.

Πασ: «Καλά, τι όνομα είναι αυτό;»

Καρ: «Παρδαλό!!!!»

Την απορία που κι εμείς σαν τον Πασά έχουμε για το παρδαλό αποκρηάτικο αυτό όνομα του Καρα-

ΕΙΚΟΝΑ 1

Καραγκιόζης. Ο Βασιλεύς θα φάει, ζήτω ο Βασιλεύς!
Σφαίρα, 1 Αυγούστου 1925, εξώφυλλο Σωτήρη Χρηστίδη

γκιόζη θα επιχειρήσουμε να λύσουμε σχολιάζοντας τα στοιχεία που συνθέτουν το γριφώδες όνομά του και εξάγοντας διαφωτιστικά συμπεράσματα. Σημειώνουμε πρωτίστως πως δάσκαλοι του Κούζαρου, εκτός των άλλων σπουδαίων, υπήρξαν οι Ντίνος Θεοδωρόπουλος και Ιωάννης Γεωργόπουλος ή Μπομποτίνος, Καθηγητής φυσικομαθηματικός με έδρα τη Σχολή Ευελπίδων, κατά το Δημήτρη Μόλλα.

Το βαφτιστικό ΕΠΙΦΑΝΗΣ παραπέμπει σαφώς στη μεγάλη Δεσποτική εορτή των Επιφανείων ή Θεοφανείων. Όμως, το δεύτερο συνθετικό του ΦΑΝΗΣ ανάγεται αιώνες πριν στο Θεό των Μυστηρίων του Ορφέως, ο οποίος προσωποποιεί το φώς, γεννημένος μέσα από το χάος, σύμφωνα με μια απ' τις διάφορες Ορφικές κοσμογονίες. Αυτό εξάλλου δηλώνουν και τα συστατικά του ίδιου του ονόματος *αυτός που φανερώθηκε (ΦΑ-)* ξαφνικά μέσα από μία *αέναη ανυπαρξία (-NH)*. Αφού κατά του Ορφικούς, λοιπόν, υπάρχει αρχή του κόσμου, το σύμπαν γεννήθηκε σε κάποια χρονική στιγμή. Αυτή τη χρονική στιγμή τη δηλώνει το αόριστο χρονικό επίρρημα ΠΟΤΕ (=κάποτε) που ακολουθεί αμέσως μετά το βαφτιστικό ΕΠΙΦΑΝΗΣ.

Περνώντας στο επώνυμο ή επίθετο παρατηρούμε πως αποτελείται από δυο ονόματα (ΓΡΗΓΟΡΗΤΟΥ-ΦΑΛΛΑΚΡΑΤΑ) σε πτώση γενική, η οποία δηλώνει την καταγωγή ή τη συγγένεια, που συνδέονται παρατακτικά με το σύνδεσμο ΚΑΙ. Το ΓΡΗΓΟΡΗΤΟΥ, ως κύριο εδώ όνομα, παράγεται από το ρήμα γρηγορέω (ενεστώτας που σχηματίστηκε μεταγενέστερα από τον παρακείμενο εγρήγορα) το οποίο σημαίνει *είμαι ξύπνιος, βρίσκομαι σε εγρήγορση, φρουρώ, μένω άγρυπνος*. Η κατάληξη -τος του ρηματικού επιθέτου συμπληρώνει τη σημασία: ΓΡΗΓΟΡΗΤΟΥ=(γιός) αυτού που μπορεί να μένει άγρυπνος, ξύπνιος. Στο δεύτερο σκέλος αυτού του παράξενου επωνύμου προσδιορίζεται η χρονική στιγμή, τόσο της κατάστασης που δηλώθηκε, όσο και της ενέργειας που έπεται, με τη γενική ΝΥΚΤΟΣ, για να ακολουθήσει το ΦΑΛΛΑΚΡΑΤΑ. Πρώτο συστατικό της λέξης είναι ο φαλλός, το ομοίωμα δηλαδή του ανδρικού γεννητικού οργάνου που το περιέφεραν με πομπή στη διάρκεια γονιμικών τελετών και οργίων ως σύμβολο της γονιμότητας της φύσης, απ' την αρχαιότητα ως τις μέρες μας. Και για να περιφέρει κανείς κάτι πρέπει να το κρατήσει ψηλά, πάνω σ' ένα κοντό, όπως ακριβώς δηλώνει το δεύτερο συστατικό της λέξης, -ΚΡΑΤΑ (εκ του ρήματος κρατώ). Εδώ, βέβαια, πρόκειται για ομοίωμα του θεού Φάλη που κατασκευαζόταν από ξύλο συκής, γι' αυτό μερικές φορές απεκαλείτο Σύκινος. Αφού, λοιπόν, ο Φάλης, η φαλλική θεότητα που η λατρεία της ήταν συνδεδεμένη με τη Διονυσιακή, κατασκευαζό-

Karagöz with a phallus.

Karagöz with a giant size phallus (From the Viennese collection.)

ταν από ξύλο (ύλη), είναι λογικό το ομοίωμά του, ο φαλλός, να γράφεται με δύο -λ δηλώνοντας και το Θεό (Φαλ-) και το υλικό κατασκευής (-λός).

Πόσο μεγάλη είναι η έκπληξή μας για το αποκρηάτικο όνομα του Καραγκιόζη που στην αφετηρία του φιλοξενεί έναν αρχέγονο θεό του φωτός τον ΦΑΝΗ και στο αποτελειωμά του έναν υστερότερο θεό, υπαίτιο για τη γονιμότητα της γης, τον ΦΑΛΗ! Σε μια απόπειρά μας να αποδώσουμε περιφραστικά το όνομα με το οποίο συστήνεται ο Καραγκιόζης θα γράφαμε: «*Είμαι αυτός που κάποτε ξαφνικά φανερώθηκε πάνω στη γη εκ του μηδενός, γιός κάποιου που μπορεί να αγρυπνεί κρατώντας μέσα στη νύκτα το ξύλινο ομοίωμα της γονιμότητας*»!

Εάν ένας τέτοιου είδους αυτοπροσδιορισμός του

ήρωά μας δεν ανάγεται στις αρχαϊκές τελετουργίες συνδεδεμένες με τον αγώνα του ανθρώπου να κατανοήσει τόσο το μυστήριο της δημιουργίας του κόσμου, όσο κι αυτό της ζωής, τότε που παραπέμπει; Είδαμε στο προηγούμενο δημοσίευμά μας για τις απαρχές του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών, πως για αιώνες πανηγυρίζονταν σ' όλη την περί τη Μεσόγειο Οικουμένη τελετές επίσημες και υπερεθνικές που σχετίζονταν με τις τροπές του Ηλίου και τη γονιμότητα. Ο πατέρας της ιστορίας Ηρόδοτος μας προσφέρει ένα θαυμάσιο παράδειγμα στο δεύτερο βιβλίο της Ιστορίας του, που τιτλοφορεί «Ευτέρπη»: «Την παραμονή της γιορτής του Διονύσου, την ώρα του δείπνου ο κάθε Αιγύπτιος σφάζει ένα γουρούνι μπροστά στην πόρτα του και το δίνει να του το μεταφέρει ο χοιροβοσκός που του το πούλησε. Την υπόλοιπη γιορτή του Διονύσου οι Αιγύπτιοι τη γιορτάζουν το ίδιο σχεδόν σε όλα όπως οι Έλληνες, εκτός από τους χορούς. Αντί όμως για φαλλούς σοφίστηκαν νευρόσπαστα αγάλματα, έναν πήχυ ύψος περίπου, που τα τριγυρνούν στα χωριά γυναίκες. Το αιδοίο των αγαλμάτων, που είναι τόσο μεγάλο όσο σχεδόν το υπόλοιπο σώμα κινείται. Μπροστά από τη συνοδεία πάει μια πίπιζα κι ακολουθούν αυτές, ψέλνοντας στο Διόνυσσο. Τώρα, γιατί το άγαλμα έχει τόσο μεγάλο το

αιδοίο, και γιατί μόνο αυτό κινείται από το σώμα, υπάρχει μια σχετική ιερή παράδοση».

Απ' όσα εκτέθηκαν διαπιστώνουμε για μία ακόμα φορά πως υπάρχει ένα πλήθος διάσπαρτων πληροφοριών και τεκμηρίων, που, εάν αποκωδικοποιηθούν, συντεθούν και τοποθετηθούν στον άξονα του χρόνου, αλλάζουν εντελώς την αντίληψή μας για τη «δήθεν προέλευση» του Θεάτρου Σκιών. Ένα τέτοιο στοιχείο αποτελεί και το αποκρηάτικο όνομα του Καραγκιόζη που προσπαθήσαμε να αποκωδικοποιήσουμε. Μάλιστα, στο αποκορύφωμα των αποκαλύψεών του σχετικά με την καταγωγή του, ο Ήρωάς μας δηλώνει με στόμφο στον πελαγωμένο και παγιδευμένο στα δίχτυα του Πασά: «Είμαι υιός του Αγνώστου Στρατιώτου»! Πόσοι άγνωστοι στρατιώτες, απότακτοι ή κατά παράβαση της αυστηρότητας του Νόμου, δεν βάκχευαν μεσ' τη νύχτα, έξαλλοι, με τα πλήθη κατά τους εορτασμούς του Διονύσου, ώστε να είναι δυνατόν να πέσουν θύματα των θελγήτρων κάποιας πλανεύτρας Μιμάδας;

Το Αποκρηάτικο όνομα του Καραγκιόζη αποτελεί μια μικρή απόδειξη της καταγωγής του ή επινόηση ενός ευφάνταστου Καραγκιοζοπαίκτη; Αν ισχύει το δεύτερο, τότε αυτός ο Καραγκιοζοπαίκτης γνώριζε πολύ καλά Γράμματα!

Βιβλιογραφία

Ιωάννου Σταματάκου, Λεξικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσης
Χρήστου Γιοβάνη, Θησαυρός όλης της Ελληνικής Γλώσσας
Ιωάννου Δ. Πασά, Τα Ορφικά Εκδόσεις Εγκυκλοπαιδείας του Ηλίου
Ηροδότου Ιστορία, Εκδόσεις Πάπυρος 1976, Ιστορία Β' «Ευτέρπη», 48
Ε. Μουτσόπουλου, Προσωκρατική Διανόησης

Καρναβάλι και Καραγκιόζης

του Κώστα Στεφ. Τσίπηρα

Μηχανικού βιοκλιματικής Αρχιτεκτονικής- Δρ. Χωροταξίας

Και τα 2 είναι καθαρά αριστοφανικής προέλευσης θεάματα και δρώμενα. Και ... πηγάζουν, από ... το γέλιο, που ...είναι μια Ανάγκη ανθρώπινη και πανανθρώπινη.

Είναι μια φυσική τάση, που υπάρχει δυνάμει σε κάθε άνθρωπο και διέπει με τη σειρά του άλλες τάσεις της ανθρώπινης φύσης. Ίσως είναι ένα ένστικτο, μία εκ των έσω δύναμη, που εκδηλώνεται απαραίτητα, όπως ακριβώς συμβαίνει και στην περίπτωση της θεατρικής ιδιότητας, σύμφωνα με τον πολύ αξιόλογο μελετητή του Θεάτρου Σκιών, Γ. Κιουρτσάκη: << Ευρύτερα, αποκτά ταυτότητα ανά τόπο και αναλόγως της ποιότητας των ανθρώπων που συναπαρτίζουν το εκάστοτε κοινωνικό σύνολο. Από αυτή τη συνύπαρξη, σε βάθος χρόνου, αναπτύσσονται κοινός τρόπος, νοοτροπία, εν ολίγοις πολιτισμός, στον οποίο περιλαμβάνεται αδιαμφισβήτητα, το γέλιο. Αναπτύσσουν έναν κώδικα, μεταξύ τους πολύ οικείο. >>.

ΚΑΙ...

Ο ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΤΟΠΟΣ, ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΟΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΕ ΑΥΤΗ Η ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ, και αυτή η σε βάθος σχέση, ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ, ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΤΡΑ...

Πάτρα χωρίς Καραγκιόζη, δεν νοείται, είναι η γενέτειρα του.

Πάτρα χωρίς Καρναβάλι, ομοίως, δεν νοείται.

ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟ;

ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ Η ΠΑΤΡΑ;

Γιατί, σε καμία άλλη ελληνική πόλη και περιοχή, δεν ...υπήρξε μία τέτοια, συνύπαρξη της φιλοσοφίας του θανάτου, με εκείνη της ζωής... Ήταν μία πόλη, << περίεργη >> για την υπόλοιπη Ελλάδα, που μπολιάστηκε και από τον μωραϊτικό συντηρητισμό, αλλά και από τον γειτονικό επτανησιακό φιλελευθερισμό, πριν από 100 χρόνια, η πλειοψηφία των κατοίκων της, ήταν ζακυθινοί και κεφαλλονίτες..

Ήταν μία πόλη, που δεν κατακτήθηκε από τους

έλληνες στην επανάσταση του '21, παρά τις προσπάθειες..., ήταν το κέντρο μίας περιοχής που έδωσε και ήρωες και προδότες, οι νενέκοι, ήσαντε= ήσαν...<< πατρινοί >>, από τα γειτονικά χωριά της Ζουμπάτας...

Ήταν μία πόλη, στραμμένη και προς την Δύση, που είναι γειτονική, αλλά και προς την ενδοχώρα της, που δεν ήταν η ...Καλαμάτα, αλλά σίγουρα η Ηλεία, και το...Αγρίνιο...

ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΛΑΙΚΗ

ΠΑΡΑΔΟΣΗ, και η κοινή λαϊκή αποδοχή του, είναι αποτέλεσμα όχι μόνο γεωγραφίας, αλλά και κοινωνικής σύνθεσης του πληθυσμού της...

ΟΜΟΙΩΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ, μόνο μία πόλη απόλυτης φτώχειας, αλλά και ταυτόχρονα, απόλυτου πλούτου, θα μπορούσε να τον γεννήσει, να τον αποδεχθεί, και να τον αναπτύξει..

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ ΔΕΝ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ ΜΟΝΟ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΓΟΥΡΑ ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ...

Αλλά και οι άλλοι ήρωες, ακόμη και τα κύρια σκηνικά του ελληνικού λαϊκού θεάτρου σκιών.

Η ΠΑΡΑΓΚΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ, βγήκε από τα σωθικά της φτώχειας της πόλης αυτής, και όχι από κάπου αλλού...

Η ΦΙΓΟΥΡΑ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑΓΙΩΡΓΟΥ, είναι και αυτή δημιούργημα της Πάτρας, και ανταποκρίνεται σε αγρινιώτη, και πιο συγκεκριμένα, σε ...

ξηρομερίτη << βλάχο >>, και όχι σε δήθεν καρπενισιώτη....

Το Καρπενήσι δεν έπαιξε κανέναν ρόλο, το Αγρίνιο, και ο νομός του, υπήρξε καραγκιοζομάνα...

ΚΑΙ ΟΛΑ ΑΥΤΑ, ΓΙΑΤΙ, ΠΟΥΘΕΝΑ ΑΛΛΟΥ, ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ, Η ΦΤΩΧΙΑ ΚΑΙ Ο ΠΛΟΥΤΟΣ, Η ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ Η ΔΥΣΗ, δεν υπήρξαν τόσο κοντά...

Ο συνδυασμός όλων αυτών, γέννησε το πατρινό Καρναβάλι, και τον πατρινό Καραγκιόζη, που και τα 2 αρχίζουν, από κάρ- !!!, όπου κάρ=κήρ, δεν είναι

...το οθωμανικό μαύρο, αλλά , ...κάτι άλλο !
1872 ξεκινάνε τα Μπορμπούλια, πρόδρομος του
Καρναβαλιού , στην Πάτρα.

10 χρόνια αργότερα, επίσημα, γιατί ανεπίσημα, οι
ημερομηνίες ...σχεδόν ταυτίζονται !, ξεκινάει και ο
ελληνικός Καραγκιόζης, πάλι στην Πάτρα.

Και σχεδόν την ίδια χρονιά, ξεκινάει και ο Κλάους,
το γνωστό ποτό του, την Μαυροδάφνη !

3 σε 1!!!

Γιατί...

Ποτέ ένας θάνατος και μια γέννηση δεν είναι
μετέωρες μονάδες, πάντα κατά τον Κιουρτσάκη:
<< Συνδέονται βαθύτερα, αλληλοεξαρτώνται,
αλληλοακολουθούνται. Και το σπουδαιότερο και
κατά πρώτη όψη, εξωπραγματικό, ότι μετά από
το θάνατο ακλουθεί ζωή, μέσα μάλιστα από τον
ίδιο τον θάνατο. Που εν τέλει δεν είναι καθόλου
εξωπραγματικό, αλλά η φυσική ροή των πραγμάτων
και του κόσμου. Και αυτό είναι το βαθύτερο από

όλη τη φιλοσοφία και πνεύμα του καρναβαλιού και
του Καραγκιόζη, ότι δηλαδή πάντα υπάρχει μία
αναγέννηση μετά από έναν θάνατο, μία συνέχεια
μετά από μια φαινομενική «στασιμότητα».>>.

Και ο ίδιος ο Καραγκιόζης προσωποποιεί ακριβώς
αυτό. Ένας ήρωας που δεν πεθαίνει ποτέ, παρά τις
άθλιες συνθήκες, στις οποίες ζει. Αντιπροσωπεύει
την αναγέννηση μετά τους πολλαπλούς «θανάτους»,
που δε φοβάται, αλλά αδιαφορεί, κοροϊδεύει,
εμπαίζει το θάνατο(το άγνωστο). Προσποιείται
πολλές φορές (προκειμένου να ξεφύγει) το θάνατό
του σε ένα «παιχνίδι», που πιο δραματικό(θεατρικό)
δε γίνεται.

ΑΥΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ.

ΚΑΙ ΕΡΧΟΝΤΑΙ, ΚΑΙ, ΤΟ 2021, ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΟ 1821,...

Κ.ΣΤ.ΤΣ.
28-1-2020

«Απόκριές στην Πλάκα»

του Γιάννη Χατζή
καλλιτέχνη του Θεάτρου Σκιών

Μια αναδρομή στην Αθήνα άλλων εποχών

Αναμνήσεις, χρόνια, άνθρωποι, σερπαντίνες, κομφετί και προπάντων κέφι και φαντασία, όλα συνεπαρμένα από την παραζάλη του τρελού καρναβαλιού σε μια Αθήνα που προσπαθούσε να κλείσει τις πληγές της από έναν παγκόσμιο κι έναν εμφύλιο πόλεμο και μπορούσε ακόμη να χαμογελάει. Από τις αρχές τις δεκαετίας του 50 τα καρναβάλια στην Αθήνα αρχίζουν να διεκδικούν μια εντονότερη παρουσία σε συμμετοχή και ρυθμό, χωρίς όμως ποτέ να βρουν ποιοτικά τις προπολεμικές δόξες. Παρ' όλα αυτά ο κόσμος, «τηρουμένων των οικονομικών και πολιτικών αναλογιών της εποχής», θ' αρχίσει να ξεχνύεται μασκαρεμένος με επίκεντρο την Πλάκα, στους κεντρικούς δρόμους και τις πλατείες των συνοικιών, να στροβιλίζεται σε χορούς και

να γεμίζει τις ταβέρνες και τα κοσμικά κέντρα, να διοργανώνει παρελάσεις καρνάβαλου, για να καταλήξει Καθαρή Δευτέρα στις εξοχές και τα αλύγισια της πόλης, σ' ένα τρελό κρεσέντο κεφιού, στερνή ανάσα ζωής στις αποκριές που πέρασαν. «Το παν η ευθυμία και θλίψις καμία», όπως θα συνιστούσε κι ο Γεώργιος Σουρής, την ώρα που ο Φασουλής του στον «Ρωμιο» απαντούσε:

«Χαρείτε τούτον τον καιρό
κι' εμπάτε μέσα στο χορό
να ψάλουμε σαν πρώτα,
στεφανωμένοι μια χαρά
με μαρουλόφυλλα χλωρά
και κόκκινα καρότα».

Δεν παρέλειπε όμως ο Σουρής να ρίξει τις ευστοχές μπηχτές του:

«Λαέ μου περιούσιε, λαέ μου κουρελή
για τη χαρά σου θλίβομαι, το κέφι σου με πνίγει,
άλλοτ' πλήρωνες φθηνά για να γλεντούν πολλοί,
τώρα πληρώνεις ακριβά για να γλεντάνε λίγοι».
Σας θυμίζει το στιχάκι τίποτα;

Με τις ζούρλες και τα γέλια μιας άλλης εποχής

Πρωινό της Κυριακής της Αποκριάς, αρχές του 20^{ου} αιώνα. Καμιά εικοσαριά έφιπποι, μεταμφιεσμένοι σε κινέζους και κρατώντας σάλπιγγες, ανήγγελλαν στους νυσταγμένους ακόμη Αθηναίους, την απογευ-

ματινή παρέλαση του καρνάβαλου. Ο πρώτος Καρνάβαλος καθιερώθηκε το 1899 και οι εφημερίδες της εποχής χαιρέτησαν το γεγονός απευθύνοντας του κείμενα που ξεκινούσαν «Προς την Α. Μεγαλειότητα Καρνάβαλον Α΄. Μεγαλειότητα...». Ο πρώτος Καρνάβαλος ήταν τριώροφος και το άρμα έσερναν 8 άλογα. Ο κόσμος καταλάμβανε μ' ανυπομονησία τα πεζοδρόμια, περιμένοντας τη μεγάλη παρέλαση των αρμάτων με τις σατιρικές παραστάσεις τους,

τον ανθοπόλεμο, τους μασκαράδες και τους διάφορους ομίλους μεταμφιεσμένων τραγουδιστών. Στο Σύνταγμα και στην οδό Κοραή, είχαν στηθεί εξέδρες επισήμων. Την παρέλαση άνοιγαν πιερότοι σαλπικτές που προανήγγειλαν χοροπηδώντας την άφιξη του Βασιλιά Καρνάβαλου. Ακολουθούσαν ιππείς με φανταχτερές στολές ιπποτών και στη συνέχεια ένας μεγάλος αριθμός πιτσιρικάδων καρναβαλιών με ροκάνες, σφυρίχτρες, καραμούζες, μέσα σ' ένα σωστό πανδαιμόνιο, χάλαγαν τον τόπο στο πέραςμα τους. Ακολουθούσε μαντολινάτα και καθισμένος πάνω στον επίχρσο θρόνο του ο Βασιλιάς καρνάβαλος με τους υπασπιστές του, που ρίχναν στο πέραςμα τους κομφετί κι άνθη στο πλήθος. Ακολουθούσαν τα σατιρικά άρματα, ενώ ο κόσμος έβρισκε με σερπαντίνες και κομφετί τους καρναβαλιστές. Στις προσφωνήσεις του πλήθους ο Βασιλιάς του Καρνάβαλου απαντούσε δεικτικά με τους στίχους του Πολύβιου Δημητρακόπουλου»:

«Ότι είσθε μασκαράδες και κωθώνια
να μου το πείτε ήταν περιττό.

Σας ξέρω από τα παλιά σας χρόνια,

για τούτο κι εγώ

σας χαιρετώ».

Το καλλίτερο άρμα βραβεύονταν με το μεγάλο χρηματικό βραβείο των χιλίων

δραχμών. Μετά τη βράβευση το γλέντι συνεχίζονταν σε βεγγέρες, στα δυο μεγάλα

ξενοδοχεία της πλατείας Συντάγματος και στις μπουαριές της πλατείας Ομονοίας.

Σ' όλη τη διάρκεια της αποκριάς οι μασκοφόροι και οι κανταδόροι δεν λίπανε από τους δρόμους, ιδιαίτερα της Πλάκας, ενώ το δικό τους εύθυμο χρώμα στο όλο αποκριάτικο κλίμα δίνουν το αλογάκι με τον τσολιά, το γαϊτανάκι και η γκαμήλα. Ο πιο ξακουστός γκαμηλιέρης της Παλιάς Αθήνας ήταν ο Βαγγελάρας, για τον οποίο ο Τίμος Μωραϊτίνης έγραψε ένα από τα καλλίτερα σατιρικά του ποιήματα.

«.... Κι ο Βαγγελάρας πέθανε! Κ' οι φίλοι του τον κλάψανε

μ' αληθινό τους δάκρυ.

Μουντζούρη τον επήγανε, μουντζούρη τον θάψανε

κ' εγράψανε στην άκρη:

«Εδώ κοιμάται ήσυχα ένας μεγάλος φουκαράς,
που η δουλειά του ήτανε να είναι μασκαράς

μια φορά το χρόνο
μόνο....».

Σε σταυροδρόμι στήνονταν ο κουκλοθήσος του Πασχάλη, που σιγά-σιγά άρχισε ν' αντικαθιστάτε με τον Καραγκιόζη, που στις ημέρες μας θα γίνει ένας από τους βασικότερους πρωταγωνιστές των παιδικών αποκριάτικων εκδηλώσεων. Ακόμη συναντούσες την πομπή του «Γάμου», μια παρέλαση μασκαράδων, που διακωμωδούσε το γάμο. Στη μέση των συμπέθερων, η νύφη κι ο γαμπρός με κουστούμια καμωμένα από λινάτσα.

Όμως ο αγαπημένος των Αθηναίων ήταν ο Θεοδοσίου, ο ποιητής του κάρου, με το κοκαλιάρικο αλόγο του, που το έλεγε Πήγασο. Στο κεφάλι φορούσε ένα ημίμηλο σαν φουγάρο και ήταν ντυμένος με μια ξασπρισμένη βελάδα, ενώ απήγγειλε αυτοσχέδιους σατιρικούς στίχους.

«Χαίρετε, κυρίες Αθηναίες και κύριοι Αθηναίοι
που είσθε διαρκώς νέοι!

Κι αυτό το χρωστάτε στο ξύρισμα
και στου παλιού σακακιού σας το γύρισμα!

Την υγεία σας τη χρωστάτε στον ήλιο
που σα χρυσάφι αστράφτει,

το δε παλτό σας το χρωστάτε στο ράφτη!....».

Άλλοτε πάλι παρίστανε πάνω στο κάρο, τον πρύτανη του πανεπιστημίου με τους φοιτητές, όπου από τη μια μεριά της πανεπιστημιακής δήθεν πόρτας, έβαζε κούτσουρα κι από την άλλη έβγαζε τούβλα. Αυτοσυστήνονταν ο Θεοδοσίου:

«Νησιώτης εγεννήθηκα

Γκάγκαρης θα πεθάνω

της τρέλας πληρεξούσιος

στο κάρο μου επάνω...»

Στους δρόμους έβλεπες ακροβάτες ισορροπιστές, ταχυδακτυλουργούς, ξυλοπόδαρους, Ηρακλείδες κ.λπ.

Χρόνια αλλοτινά, άνθρωποι που πέρασαν αφήνοντας το σατιρικό κι εύθυμο στίγμα τους, ξεπερνώντας τους εαυτούς τους και τα βάσανα τους, έτσι σαν τον Βαγγελάρα «Μια φορά το χρόνο, μόνο!».

Λίγο πριν στην ιστορία γραφτεί κι αυτό το καρναβάλι.

Μεταπολεμικά, πριν το αποκριάτικο ξεφάντωμα οι προετοιμασίες «έδιναν και έπαιρναν». Οι νοικοκυρές ράβανε αποκριάτικες στολές για τα βλαστάρια

τους. Για το φαντεζί και το εντυπωσιακό της υπόθεσης, ας ήταν καλά τα σχέδια των λαϊκών περιοδικών ΘΗΣΑΥΡΟΥ και POMANTZOY και οι πούλιες, τα στρας και τα σιρίτια από τα ψλικάτζιδικα και των μαγαζιών ειδών ραπτικής. Σιγά-σιγά άρχισαν να ξεφυτρώνουν και τα σχετικά μαγαζιά που πουλούσαν και νοίκιαζαν αποκριάτικες στολές για μικρούς και μεγάλους, όπου μπορούσε να νοικιάσει κανείς «Μακεδονοπούλες, Ηπειρώτισσες....τον Παύλο Μελά, τον Αθανάσιο Διάκο, τον Ρήγα Φεραίο....καριοφίλια καινούργια, γιαταγάνια, κουμπούρες καιο καινούργια τσολιαδάκια με...μοντέρνα τσαρουχάκια». Από κοντά φυσικά και οι Ζορό, πριγκίπισσες, Καρμενσίτες Σπανιόλες, ιππότες και βάλε. Έξω από τα συνοικιακά ψλικάτζιδικα κρέμονταν χάρτινες μάσκες και καπέλα πιερότων, Ζορό, Ρομπέν των Δασών, στους πάγκους τους γαργάρες, γιο γιο, καραμούζες, ντέφια κ.λπ. Όλα σε χαρά των πιτσιρικάδων. όπως και να το κάνεις οι αποκριές ήταν ο καιρός τους.

Στα τέλη της δεκαετίας του 50, η μαγιά των πρωταγωνιστών των προπολεμικών καρναβαλιών βιολογικά αποστρατεύεται. Παρ' όλα αυτά διάφορες παρέες «μερακλήδων», θα δίνουν στην Πλάκα το παρών.

Τα πόδια μας όλοι ψηλά πετούμε,

χορεύουμε και πίνουμε τρελά

και δε μας μέλει οι άλλοι τι θα πούνε,

γιατί φοράμε μάσκα μασκαρά».

Οι αποκριάτικες ρεβεράντζες μασκαράδων από σπίτι σε σπίτι συνεχίζονται για κέρασμα και χαρτζιλίκωμα με τους νοικοκυραίους να φωνάζουν χαρούμενοι «σας γνωρίσαμε, σας γνωρίσαμε». Τιμητική στους δρόμους είχαν οι εναπομένουσες λατέρνες και οι αρκουδιάρηδες, μ' ένα πλήρες πρόγραμμα, όπου μπορούσες να πληροφορηθείς από την αρκούδα το «πως κοιμάται ο γέρος με τη γριά» και για το «πως βάφεται η Βουγιουκλάκη».

Ναι, η πόλη ιδιαίτερα τα βράδια ήταν γεμάτη εκπλήξεις, όπου κυριαρχούσε η φαντασία, ο αυθορμητισμός, ο αυτοσχεδιασμός κι η συναδέλφωση. Σε κάθε γωνιά πίστευες ότι θα εύρισκες «της Κολομπίνας το φιλί, μεσ' στην απόκρια την τρελή». Πόσα και πόσα ειδύλλια δεν πλέχτηκαν από γλεντζέδες μασκαράδες που όπως έλεγε ο Πύρπασος:

«... και πίνουν και χορεύουνε

και ξαναπίνουν πάλι

γλεντώντας το ξέγνοιαστο

κι εύθυμο καρναβάλι».

Στις αποκριές του 1952, ο μητροπολίτης Αιτωλίας

ας και Ακαρνανίας Ιερόθεος βάλλει κατά της διοργάνωσης του πρώτου Πατρινού Καρναβαλιού στην Πάτρα, χαρακτηρίζοντας τα «μιάσματα και βδελύγματα του Σατανά». Δημόσιες αντιθέσεις λειτουργών της εκκλησίας για το έθιμο των αποκριών, έχουν δει το φως της δημοσιότητας, ενώ έχουν στηλιτευτεί από τον άμβωνα οι αποκριάτικες εκδηλώσεις.

Παρ' όλα αυτά, το λαϊκό, πανάρχαιο και πατροπαράδοτο έθιμο των αποκριών, δεν φαίνεται να βλέπει «τα τέλη της ζωής» του και παρά κι ενάντια στον συντηρητισμό και την οπισθοδρόμηση, καρναβαλιστές μας κτυπούν ακόμη την πόρτα, λέγοντας:

«Εμείς εδώ δεν ήλθαμε
να φάμε και να πιούμε,
μόνον σας αγαπούσαμε
και ήλθαμε να σας δούμε».

Πάμε σε κέντρα κοσμικά...

Νυχτιές ξεγνοιασιάς και ξεφαντώματος που πάντα τέλειωναν σε κάποιο κέντρο διασκέδασης.

«Η νύχτα η αποκριάτικη,
η νύχτα η ξελογιάστρα,
που μας μαγεύει αφάνταστα
με τα ασημένια τ' άστρα,
η νύχτα η ολόγλυκεια
και η ονειρεμένη,
απόψε σ' ένα λαϊκό κέντρο

ας περιμένει...».

Και είχε κέντρα μπόλικά η Αθήνα, για κάθε γούστο και κάθε βαλάντιο. Επίσης διοργανώνονταν και διάφοροι χοροί σωματείων, ιδρυμάτων διάφορων συλλογικοτήτων, ενώ πολύ της μόδας ήταν και είναι τα διάφορα μπαλνταφάν για τα παιδάκια, όπου η παρουσία του Καραγκιόζη μέσα στο πρόγραμμα είναι αυτονόητη για τους περισσότερους.

Και σε κουτούκια...

Από ταβέρνες και μεζεκλίκια άλλο τίποτα η Αθήνα. Μπερκέτι αποκριάτικο, οι κανταδόροι με τις κιθάρες και τα μαντολίνα, με τα τραγούδια του κρασιού που πληροφορούσαν τους θαμώνες ότι το «πάλαι ποτέ», τα...

«κοπανούσανε για γούρι
στην ταβέρνα του Τζουτζούρη».

Στα μπουζουκτσίδικα, με τα τόσο προσφιλή ονόματα λαϊκών τραγουδιστών,

«χόρευαν ανατολίτικα
χτυπώντας μια το ντέφι
κι ο λικνιστός τους ο χορός
σκόρπιζε γύρω κέφι».

Γκλαμουριά και Γκάγκαροι....

Εποχή άφησαν, οι χοροί της κοσμικής κοινωνίας, που τα έσοδα τους πήγαιναν κύρια για φιλανθρωπικούς σκοπούς, διοργανωνόταν σε αίθουσες μεγάλων ξενοδοχείων ή κοσμικών κέντρων περιωπής. Δεν έλειπαν και οι ιδιωτικές αποκριάτικες διοργανώσεις της «καλής» κοινωνίας. Διάβαζε κανείς στον τύπο της δεκαετίας του 60 «Το τελευταίο Σαββάτο της Αποκριάς, ο κ. και η κα διοργανώνουν στην γραφική τους έπαυλη του χορό μεταμφιεσμένων με θέμα «Τίτλοι βιβλίων» ή «...την καθαρά Δευτέρα ο κ. και η κα είχαν καλέσει πολλούς φίλους για Κούλουμα στην εξάισια έπαυλή τους στο». Την τελευταία Κυριακή την αποκριάς από το 1906 και μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο δίνονταν ο περίφημος «Χορός των Συντακτών». Εκεί κυκλοφορούσε από την ΕΣΗΕΑ, επί σειρά ετών κι ο σατιρικός «Φανός». Στα γλέντια της αποκριάς αρχίζει να εισβάλουν και ξένα μουσικά ακούσματα και χοροί, η πόλκα, το τσάρλεστον το ουάν στεπ, το ταγκό, το φοξ τροτ. Τα διάφορα χοροδιδασκαλεία έβλεπαν πριν τις αποκρι-

ές την πελατεία τους να αυξάνεται. Από το 1929 γνωστός γίνεται κι ο «Χορός των κινηματογραφιστών» κι από κοντά ο «Χορός των συγγραφέων».

Από το 1929 η Ένωση Συντακτών μαζί με τον αποκριάτικο χορό της διοργάνωσε και καλλιστεία. Το 1930 όμως τα καλλιστεία είχαν μεγαλύτερη επιτυχία. Μις Ελλάς εκλέχθηκε η δεκαεννιάχρονη Αλίκη Διπλαράκου, κόρη γνωστής οικογενείας, που την επόμενη χρονιά εκλέχτηκε Μις Ευρώπη. Τη δεκαετία του 50 το κέντρο «Παλιά Αθήνα» του Μοστρού οργάνωσε αποκριάτικα καλλιστεία. Στου Καρυστινού υπήρχαν μαντολινάτες. Στην «Τριάνα» μαζί με τον Γιάννη Παπαϊωάννου, παρουσιαζόταν Τούρκοι καλλιτέχνες. Σουγιούλ-Τάκης Μωράκης - Σώτος Παναγόπουλος στου «Γιούλη», ο Γιώργος Οικονομίδης στον «Παπαγάλο» με τον Τζίμη Μακούλη και τον Τζων Στάκα παρουσιάζουν το «Παριζιάνικο Καρναβάλι». Πληθώρα κέντρων με εκλεκτά αποκριάτικα προγράμματα.

Στον αντίποδα οι γκάγκαροι, κάθε Κυριακή του Ασώτου ή την Τσικνοπέμτη είχαν τις καθιερωμένες κρασοκατανυξεις τους, μ' όλα τα επακόλουθα σε σάτιρα και «πικάντικα» τραγούδια. Συνήθως πραγματοποιούνταν «κεκλεισμένων των θυρών» για το γυναικόκοσμο. Σίγουρα όμως:

«Τους μπεκρήδες κι αν δικάσουνε
άδικα θα τους κρεμάσουνε».

Τα λαϊκά περιοδικά.

Στο γενικότερο αποκριάτικο χρώμα συνέβαλαν με τον τρόπο τους και τα τόσο δημοφιλή για την εποχή λαϊκά, οικογενειακά περιοδικά, με πανηγυρικά τεύχη. Με τη σειρά τους διαπίστωναν κι αυτά:

«Στις Αποκριάς το γλέντι,
τα τρελά τα πανηγύρια
ξεχειλίζουν τα ποτήρια
ξεχειλίζει κι η χαρά
κι είναι το φιλί απέντι
κι είναι το φιλί ούισκι
και μεθά όποιος το βρίσκει
σε δυο χείλη δροσερά».

Με φαντεζί εξώφυλλα, πατρών στολών, έμμετρες παρλάτες, γελοιογραφίες και ...διαφημίσεις. Στους στίχους οι Γιαννουκάκης, Θίσβιος, Σύλβιος Πύρπαςος κ.λπ. στα σκίτσα οι Χριστοδούλου, Γάλιας, Αρχέλαος, Γκαϊβέλης κ.λπ. Ακόμη, αφιερώματα είχαν και τα παιδικά περιοδικά «Θησαυρός των παιδών», «Ελληνόπουλο», «Σινεάκ» κ.λπ.

Το 1966 ο Δημ. Δαρεμάς εξέδωσε το τεύχος «Το καρναβάλι του Καραγκιόζη» (No 8 σε μια σειρά 12 τευχών). Στη σειρά τευχών «Πεπίτο» το 1969 εκδόθηκε «Ο Καραγκιόζης στο καρναβάλι» (No 4), με τη μορφή κόμικς, ανάμεσα σε άλλα περιεχόμενα ποικίλης ύλης. Τον Καραγκιόζη εικονογράφησε ο Βύρων Απτόσογλου.

Σήμερα στις αποκριές, ανάμεσα στο ρεπερτόριο των καραγκιοζοπαικτών διακρίνει κανείς και κάποια παράσταση με θέμα τα καρναβάλια. Προσωπικά έγραψα και παίζω το έργο «Ο Καραγκιόζης Βασιλιάς του Καρνάβαλου», στο ρόλο του κομπέρ ο «Αρλεκίνος», ο Σιορ Διονύσιος «αλογάκι», ο Μορφονιός δε χρειάζεται μεταμφίση, ενώ ο Καραγκιόζης ντύνεται γυναίκα.

Κούλουμα σ' εξοχές κι αλσύλλια.

Η τελευταία πράξη των αποκριών παίζονταν στις εξοχές και τους πνεύμονες του πράσινου της Αθήνας, την Καθαρή Δευτέρα. Οι οικογένειες και οι παρέες με τα τσαμασίρια τους και τους χαρταετούς ξεπόρτιζαν από το πρωί. ενώ η γκαμήλα και τ' «αραπάκια» κάνα-

νε την τελευταία εμφάνιση τους.

«Τα αραπάκια»! Καμιά δεκαριά μαντράχαλοι βαμμένοι με φούμο και φέσια, μακριά σώβρακα και ζωνάρια ή αχυρένιες φούστες. Προχωρούσαν στη σειρά κρατώντας ένα σχοινί παριστάνοντας τους σκλάβους. Ο κύρης τους μ' ένα ντέφι, μάζευε κέρματα φωνάζοντας κάθε τόσο «για τ' αραπάκια», που όλα μαζί απαντούσαν «Είβαλαααα» στα διάφορα φιλοδωρήματα.

Το γλέντι τριγύρω καλά κρατούσε με ελιές, χαλβά, ταραμά, κρεμμυδάκια κι άλλα νηστίσιμα κι ενώ όλοι ανανέωναν το ραντεβού τους για την άλλη χρονιά, τα παιδιά φόρτωναν τα όνειρα και τις ελπίδες τους σ' έναν χαρταετό, προσπαθώντας να φτάσουν τον ήλιο. Χρόνια Πολλά και του χρόνου!

Σαλονίκη 17 Φεβρουαρίου 2020

Το χρονογράφημα αυτό αφιερώνεται, από ψυχής, στη μνήμη του φίλου και τελευταίου αρχιγκαμηλιέρη της Λαμίας Χρήστου Αθανασίου, που μας είπε το στερνό του αντίο τον Ιούλιο του 2019.

• Στη σύνταξη αυτού του χρονογραφήματος βοήθησαν εκτός από τα οικογενειακά λαϊκά περιοδικά, εφημερίδες και τεύχη караγκιόζη του αρχείου μου και οι παρακάτω εκδόσεις:

• «Αποκριές χθες και σήμερα». Πρόγραμμα χοροεσπερίδας Υπουργείου Κυβερνητικής Πολιτικής στο ξενοδοχείο King George στις 18 Φεβρουαρίου 1972.

• Το τετράτομο έργο του Κώστα Δημητριάδη για την Παλιά Αθήνα. έκδοση ΕΣΤΙΑ.

• Το τρίτομο έργο του Δημήτριου Γ. Σκουζέ «Η Αθήνα που έφυγε» 1967.

• Γιάννη Καιροφυλά «Η Αθηναϊκή σάτιρα». Εκδόσεις Φιλιππότη 1991.

• Γιάννη Καιροφυλά «Η Αθηναϊκή Αποκριά» Εκδόσεις Φιλιππότη 1990.

• «Γιάννη Καιροφυλά «Η Αθήνα του Μεσοπολέμου». Εκδόσεις Φιλιππότη 1984.

• Ελευθέριου Γ. Σκιαδά «Ο ποιητής του κάρρου». Σύγχρονοι Ορίζοντες 1991.

Ο πίνακας μου «Αποκριές με τον Καραγκιόζη», είναι εμπνευσμένος από τους σατιρικούς τύπους των λαϊκών περιοδικών των δεκαετιών του 50 και 60.

Μια τρελή νυχτιά Καρναβαλιού στην Πλάκα!

Στο γαϊτανάκι μπουρδουκλούμεμοι οι τύποι του μπερντέ, δέχονται το φασκελοκουκούλωμα του Καραγκιόζη. Από δεξιά προς τα αριστερά: Ο Πιτσιρίκος (Μάσκα), ο Ανέστης ο Σούρας κι η κυρά του (Ρομάντζο), η μαντάμ Σουσου (Θησαυρός), ο «Επέα πτερόεντα» (Ρομάντζο), στο χαγιάτι η Ευταλία με τις λωλάδες της. Μπροστά από τα σπίτια: ο γέρο Παρατατικός (Θησαυρός), ο ιδιότροπος Πελοπίδας (Θησαυρός, ο Νευρικός (Ρομάντζο), Λίμας ο πολυλογάς (Ρομάντζο), Μίλτος Σπαθής (Ρομάντζο), ο Καλόβουλος (Ρομάντζο), Πεπές ο ευγενικός (Ρομάντζο). Στην πρώτη γραμμή οι: Ναστραδίν Χότζας (Θησαυρός – Τραστ του γέλιου), Αγκόπ (Ρομάντζο) Η Χοντρή κι ο Ζαχαρίας (Θησαυρός), Καραμπέτ (Θησαυρός). Διακρίνονται ακόμη ο ποιητής του κάρρου Πίνδαρος ΔΕ Καρολόγος, η χειρομάντισσα, οι λατερνατζήδες, Η γκαμήλα, ο ξυλοπόδαρος, το αλογάκι με τον τσολιά κι ο ταβερνιάρης Τζουτζούρης.

Όταν ο Καραγκιόζης συνάντησε τη Μέρκελ στα Εξάρχεια

Του Γιάννη Σολδάτου

Σας παρουσιάζουμε τη συνέχεια του έργου από
τον Γιάννη Σολδάτο

Καλή ανάγνωση!

Επιμέλεια: Σωκράτης Κοτσορές

Γ' Μέρος

Μπαίνει ο Μορφονιός, χωρίς τη μύτη.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Καλώς το παλικάρι της φακής, πώς από δω, Μορφονιέ, χωρίς τη συνοδεία και τη Μερσεντές; Τι την έκανες τη μύτη;

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Τι έχει η μυτούλα μου; Η μαμά μου λέει ότι είναι γαλλική. Ζηλεύεις, επειδή είμαι όμορφος και θα γίνω ένδοξος και πλούσιος;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Μορφονιέ, σκύψε να σου πω το μυστικό της επιτυχίας.

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Τι;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: (του τραβάει το αυτί). Μας ρημάξανε οι δικοί σου στο ξύλο, έχουμε να φάμε κάτι βδομάδες...

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: (παίρνει ύφος). Ήρθα να ζητήσω συγγνώμη για το κακό που σας προκάλεσε η εξουσία. Δεν γνώριζε ποιος είστε, τι συμβολίζετε για τη χώρα. Δεν γνώριζε τι είναι για μας οι πρόσφυγες, οι άστεγοι. Δεν γνώριζε τα διδάγματα του Ξένιου Δία...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Κολοκύθια τούμπανα, μπες στο παρασύνθημα...

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Τι μπορεί να κάνει η κυβέρνησή μου για να επανορθώσει;

ΑΓΛΑΪΑ: Να μας βρεις ένα σπίτι, να μη μένουμε στο δρόμο...

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Χιλιάδες μένουνε στο δρόμο κι εσύ, Καραγκιόζη μου, είσαι το σύμβολο των αστέγων. Η σημαία μας που σε χρησιμοποιούμε στην Ευρώπη για τη διαπραγμάτευσή μας. Έχεις γίνει εξώφυλλο στο FOCUS.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Αυτό με το κωλοδάχτυλο;

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Όταν ξαναέρθει η Αγγέλα στη χώρα, θα σας επισκεφτεί.

ΑΓΛΑΪΑ: Και τι θα μας φέρει;

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Ένα καλό αναμνηστικό.

ΑΓΛΑΪΑ: Τρώγεται;

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Το κρεμάτε στον τοίχο και το καμαρώνετε.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Προσκυνώ, πατσά μου, πολυχρονεμένη μου, τηγανισμένη μου, τενεκεδένιε μου, που ο θεός να μου κόβει μέρες και αντί να σου δίνει χρόνια να τα δίνει φασολάδες σε μένα, αλλά η διαπραγμάτευση δεν τρώγεται.

ΑΓΛΑΪΑ: Πέντε κιλά κρεμμύδια και ένα τσουβάλι πατάτες και η Αγγέλα σου είναι καλοδεχούμενη στο τσαντίρι μας.

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Μετράς τις εθνικές υποθέσεις με ένα τσουβάλι πατάτες;

ΑΓΛΑΪΑ: Και με μισό γίνεται δουλειά.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Έλα, ομορφόπαιδο, ρίξε κάτι στη διαπραγμάτευση.

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Φχαριστώ για το κομπλιμέντο...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Όταν δεν φοράς τη μύτη, είσαι ομορφόπαιδο, πάμε διαπραγμάτευση.

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Να το σκεφτώ. (Από μια θήκη γυαλιών βγάζει μια μύτη μετρίου μεγέθους και τη φοράει).

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Το έβλεπα εγώ το όνειρο. Μεγάλωσε η μύτη σου. Θα αρχίσεις να λες ψέματα.

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Ποτέ. Η Αγγέλα είναι φίλη μας. (Βγάζει άλλη μύτη μεγαλύτερου μεγέθους και τη φοράει).

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Άμα σου λέω το είδα το όνειρο, μεγαλώνει κι άλλο η μύτη σου, με τρώει και η καμπούρα μου...

ΑΓΛΑΪΑ: Δεν πρόκειται να δούμε πατάτες σήμερα.

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: Καραγκιόζη, είσαι ο περήφανος και απροσκύνητος λαός. (Βγάζει άλλη μύτη τεράστιου μεγέθους και τη φοράει). Καραγκιόζη, εσύ είσαι ο λαός... (Σκουντουφλάει με τη μύτη του στους άλλους). Ουίτ, ουίτ... Άη λαέ μου...

ΑΓΛΑΪΑ: Βόηθα, Άη Γιώργη μου...

ΜΟΡΦΟΝΙΟΣ: (σκουντουφλάει με τη μύτη του). Ουίτ, ουίτ... Άη λαέ μου...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Άη λαέ μου... Όπως λέμε Άη Γιώργη μου, Άη Δημήτρη μου, Άι στα κομμάτια... Στην άλλη τετραετία. Θα ξαναβγεί, έχει πάρει το κολλάει. Κι αυτός να μην είναι, τα ίδια θα μας λένε... Εμείς θα τρώμε, θα πίνουμε και νηστικοί θα κοιμόμαστε, κι αυτοί θα λένε πως δεν τρώνε και χορτάτοι θα κοιμούνται.

Αράζουν και κοιτάζουν το δρόμο. Τραγούδι καθημερινότητας. Αλλαγή.

Μπαίνει ο Πιτσικόκος, σαν αναρχοαυτόνομο φρικιό, κρατώντας ένα γυάλινο μπουκάλι μπίρας και πίνει.

ΑΓΛΑΪΑ: Πιτσικόκο, πετρέλαιο πίνεις;

ΠΙΤΣΙΚΟΚΟΣ: Γιε... Ο τζαμάς στην αποκάτω γωνία με κέρασε μια μπίρα.

ΑΓΛΑΪΑ: Ο τζαμάς σε βάζει και σπάζεις τα τζάμια;

ΠΙΤΣΙΚΟΚΟΣ: Τα σπάω εγώ το βράδυ, κονομάει αυτός την άλλη μέρα, δικαιούμαι μια μπίρα. Έχω σχέδιο. Τώρα σπάω και δεν πληρώνω. Σε λίγο θα σπάω και θα με πληρώνουνε. Πού πήγε, ο Κολλητήρης;

ΑΓΛΑΪΑ: Πάει στο κυβερνείο να ελευθερώσει τη Βεζυροπούλα.

ΠΙΤΣΙΚΟΚΟΣ: Έχε χάρη που είμαι κουρασμένος από το τρέξιμο. Πάω να ξαπλώρω στην καρότσα του Βασιλάρα. (Βγαίνει).

ΑΓΛΑΪΑ: Πετιέμαι κι εγώ να επιθεωρήσω τους σκουπιδοτενεκέδες.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Τζάμπα πας, τους κάψανε όλους τα σαλταρισμένα...

ΑΓΛΑΪΑ: Θα ανέβω κατά Κολωνάκι, εκεί φοβούνται να πάνε, άσε που οι προκομμένες πετάνε και καμιά μπριτζόλα ολόκληρη... (Βγαίνει).

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: (στο κοινό). Ακούστε, ρε παιδιά, τι όνειρο έβλεπα, εκεί που κατέβαινα την Πανεπιστημίου. Εγώ τα βλέπω ξύπνιος τα όνειρα και δεν σας καταλαβαίνω που λέτε πως τα βλέπετε στον ύπνο σας. Αφού κοιμάστε, πώς βλέπετε όνειρα; Σήμερα το πρωί είδα τον Μορφονιό να πηγαίνει στην Ευρώπη και να φέρνει ένα αεροπλάνο γεμάτο ευρώ. Γέμισε η Πανεπιστημίου ευρώ. Μάζευε ο κόσμος, μάζεψα κι εγώ ένα τσουβάλι. Μετά πήγα στο φούρναρη και του ζήτησα ένα ζεστό καρβέλι με μπόλικο σουσάμι. Μούρλια ήταν, ζήτησα κι ένα κέικ και άρχισαν να μου τρέχουν τα σάλια. Ζήτησα και το λογαριασμό. Κύριος, λεφτά είχα. Το καρβέλι έκανε ένα τσουβάλι ευρώ και μισό το κέικ. Μου κόπηκε η μαγκιά.

Ο Συγγραφέας Γιάννης Σολδάτος

Πληθωρισμός, είπε ο φούρναρης. Έμεινα με το καρβέλι και απένταρος... Όλο τέτοια βλέπω. (Ακούγεται Ζακυνθινό τραγούδι). Έρχεται η παραπληροφόρηση... Εδώ που τα λέμε παραπληροφόρηση είναι ο Χατζηαβάτης, από τον Νιόνιο μαθαίνεις και καμιά αλήθεια.

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: (μπαίνει και σταματά να τραγουδά. Μιλά γλυκά). Πού είστε παιδόπουλα. Ματάκια μου, Καραγκιόζο, πώς είσαι; Έμαθα, ψυχούλα μου, από το Υπουργείο των Εξωτερικών υποθέσεων πως έρχεται η μπιρμπιλομάτα η καγκελάριος μας στην Ελλάδα. Έμαθα πως είδες αυτοπροσώπως κοτζάμ Μορφονιό; Έχω να τον δω από τότε που ανέλαβε την εξουσία. Και τι άλλο σου είπε, Καραγκιόζο

μου;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Εγώ είμαι ο λαός... Αρπαχτήκαμε στα χοντρά, για μισό τσουβάλι πατάτες, ρεντίκολο γίναμε.

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Εσένα το μυαλό σου είναι όλο στο φαί.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Εσένα πού είναι;

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Στις πολιτικές εξελίξεις... Θα φέρουν την καγκελάριο να δει τους άστεγους.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Εκεί να δεις κάγκελα που θα ξηλώσουν τα παιδιά στα πέριξ... Τα μυαλά στα κάγκελα τα έχουν όλοι. Θα φέρει την Αγγέλα στα Εξάρχεια να με επισκεφτεί. Θα μου φορέσουν και ένα τρύπιο φράκο, κουφέτο θα με κάνουν και μόλις φύγει θα με πλακώσει στις κλωτσιές ο Βεληγκέγκας.

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Σου το είπε ο Μορφονιός, Καραγκιόζο μου, πως θα έρθει εδώ η Ατζελίνα μας;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Η Τζολί; Μου το είπε, και δεν είχε αρχίσει ακόμη να μεγαλώνει η μύτη του.

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Αυτό είναι, τω όντι, τεκμήριον αλήθειας. Η Τζολί ήρθε.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Φανερότατο. Πετάχτηκε η Αγλαΐα στους κάδους προς Κολωνάκι να βρει καμιά μπριτζόλα, από αυτές που δεν τις τρώνε ούτε τα σκυλιά. Να κάνουμε το τραπέζι στην Αγγέλα.

ΕΒΡΑΙΟΣ: (ακούγεται). Βίζο-λαβίζο-λαβίζο...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ε, ρε, γλέντια... Έρχεται ο Χαχαμίκος να μου ζητήσει το νοίκι. Νομίζει πως είναι δικά του και τα πεζοδρόμια.

ΕΒΡΑΙΟΣ: (συνεχίζει). Βίζο-λεβάμο σαλαντιές καρακίζο... βίζο λεβάμος ζα. Αβραάμ, Ισαάκ, Ιακώβ και Σολωμό, Ρεβέκκα...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Γενεές δεκατέσσερις... Στο παρασύνθημα...

ΕΒΡΑΙΟΣ: Καραγκιόζο, ήρθα για το νοίκι.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: (στον Σιορ Διονύσιο). Κατάλαβες, τα κορακίστικα ήτανε για να κάνει το κομμάτι του, στο παρσούνθημα έμαθε ελληνικά. (Στον Εβραίο). Θα σε πληρώσω το Σάββατο.

ΕΒΡΑΙΟΣ: (τσαντίζεται). Ποτέ ένας Εβραίος δεν εισπράττει Σάββατο.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Κι από πότε πληρώνουν νοίκι στα πεζοδρόμια;

ΕΒΡΑΙΟΣ: Δεν γνωρίζεις πως τα πεζοδρόμια είναι του Δήμου;

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Χαχαμικό, διορίστηκες στο Δήμο Αθηναίων;

ΕΒΡΑΙΟΣ: Βεβαίως.

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Ο άνθρωπος είναι άστεγος, δεν το βλέπεις; Δεν έχει να φάει.

ΕΒΡΑΙΟΣ: Έχει καταλάβει τμήμα του πεζοδρομίου.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Να σου πω, τσιφούτη, δίνε του, γιατί σήμερα εδώ θα γίνει διάσκεψη κορυφής, έρχεται η καγκελάριος.

ΕΒΡΑΙΟΣ: Ποια καγκελάριος;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Καγκελάριος, Γερμανία, Χίτλερ, Γκεστάπο, που λέγαμε παλιά... Μπουμπουλίνας...

ΕΒΡΑΙΟΣ: Ο Χίτλερ ήταν κακός, σήμερα δεν μας μισούν οι Γερμανοί.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ρε, σου λέω, φύγε, για καλό και για κακό.

ΕΒΡΑΙΟΣ: Κατά πρώτον θα εισπράξω τα ενοίκια που χρωστάς στο Δήμο και και κατά δεύτερον θα καθίσω να γνωρίσω την καγκελάριο.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Κατά τρίτον, τσιφούτη, θα βάλω τον Πιτσιακόκο να σου σβουρίσει μία μολότοφ... Φύγε, έρχεται ο Πιτσιακόκος.

ΕΒΡΑΙΟΣ: Δεν τον φοβάμαι.

Μπαίνει ο Πιτσιακόκος και πετάει ένα φτηνό βαρελότο. Ο Εβραίος γίνεται καπνός και οι άλλοι ψοφάνε στα γέλια.

ΠΙΤΣΙΚΟΚΟΣ: Πουλιά προστασία σε όλο το τετράγωνο. Στην οικογένειά μου τα χαρίζω... Άντε γεια. (Φεύγει).

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Κατάλαβες; Έγινε και ο Πιτσιακόκος μάγκας.

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Εχάθη ο σεβασμός προς τους γονείς.

Μπαίνει ο Κολλητήρης χέρι-χέρι με την Προσφυγοπούλα.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Εντάξει, λεβέντη μου, καθάρισε ο μπάρμπα;

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Δεν κατάλαβα, ποιος μπάρμπας καθάρισε;

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Για λέγε, Κολλητηράκο...

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Πάμε στο κυβερνείο, αγριεμένοι με την γκλίτσα στον αέρα και με το που μας βλέπει ο σκοπός, πατάει μια χαιρετούρα και μένει κλαρίνο, με το χέρι στη σκανδάλη. Κλαρίνο και ο διπλανός.

«Απάνω τους, μπάρμπα», φωνάζω εγώ και τρέχουνε δύο γαλονάδες και στέκονται κλαρίνο, με το χέρι στη σκούφια τους. Μετά δύο αστεράδες...

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Ακορντεόν...

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Όχι, κλαρίνο κι αυτοί.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ο Μπαρμπαγιώργος ψοφάει για κλαρίνα...

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Όλοι κλαρίνο, κι ο ταξίαρχος κλαρίνο. Μπροστά ο μπάρμπα, πίσω εγώ, φτάσαμε στο κελί της Βεζυροπούλας, τα κλειδιά στην πόρτα, κλαρίνο κι αυτά ανοίξαμε, την πήραμε κι ακόμα στέκονται όλοι...

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Κλαρίνο...

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Όχι, τώρα παίζουνε ακορντεόν και κουνάνε μαντίλια...

ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: Μου είπανε, αν θέλω περιπολικό να μας συνοδέψει.

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Ναι, μας έφερε περιπολικό στα Εξάρχεια. Τώρα πάει τον μπάρμπα στα Άγραφα με τιμές στρατηγού...

ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: (πάει και παίρνει τη σκούπα της Αγγλαίας και αρχίζει να σκουπίζει). Έχουμε και δουλειές... Νοικοκυριό... Θα το κάνω λαμπικό το πεζοδρόμιο...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Έρχεται και η Αγγέλα, εντός των ημερών...

ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: (πετάει πέρα ένα σπασμένο μπουκάλι μπίρας). Ποια είναι η κυρά-Αγγέλα;

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Η καγκελάριος...

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Μπαμπάκο, θα ζητήσω μπροστά της από τον Ομορφονιό, τις εκατό λίρες μπαξίσι και το Υπουργείο των Οικονομικών. Θα γίνω συνάδελφος με τον δικό της, τον ανάπηρο. Θα τον έχει μαζί της;

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Θα πάρει το καρότσι τον κατήφορο και θα τον ψάχνουμε στο Μεταξουργείο... Εγώ να πηγαίνω κατά το Τζάντε.

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Φεύγεις για το νησί;

ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Οδός Ζακύνθου, στην Κυψέλη, καφενείον το Τζάντε. Καραγκιόζο, κερνάω μία μπίρα. Πάμε παιδόπουλα. (Φεύγει).

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Μόνο μία; Φύγαμε. (Στην Προσφυγοπού-λα). Κι άμα έρθει η Αγγέλα, πες της να περιμένει, έτσι;

ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: Μείνε ήσυχος, μπαμπάκο...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Σπίτι δεν έχουμε, γεννητούρια έρχονται... (Πιάνεται αλλά μπρατσέτα με τον Διονύσιο και τραγουδάνε μια καντάδα με τον Καραγκιόζη να κάνει παράσιτα).

Κέρκυρα και Κεφαλονιά,

Ζάκυνθος και Λευκάδα,

αυτά τα τέσσερα νησιά στολίζουν την Ελλάδα...

Εξαφανίζονται. Αλλαγή.

Η Συνέχεια στο επόμενο τεύχος

1821 πρίν καί μετά

Ίστοριοῦλες καί ἱστορίες
διαλεγμένες ἀπό τόν
Κ. Ψυχραιμία

Τά κέρδη τοῦ Ἀλή Πασσᾶ!

Ο Ἀλή Τεπελενλῆς, ὁ γιός τῆς περιβόητης Χάμκως, ὁ κυβερνήτης τότε τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας καί τῆς μισῆς σημερινῆς Ἑλλάδας, ὁ τυχοδιώκτης ἀντάρτης κατά τοῦ Σουλτάνου πού σεβόταν τούς Χριστιανούς ὅπως ὁ Πατροκοσμᾶς Αἰτωλός καί ἡ «συμβία» του Κυρά Βασιλική, ἦταν ἐξόν ἀπό τρομερός ἐξουσιαστής καί πολυμήχανος ἔμπορος. Ἴδου τί εἶχε μαγειρέψει:

Στά Γιάννενα, λίγα χρόνια πρίν τό 1821, φάνηκε ἓνας περίεργοςπραμματευτής, Φράγκος λαθρέμπορας. Εἶχε ἐκτός τῶν ἄλλων μαζί του ἄρκετές δεκάδες σπαθιά. Τότε, βέβαια, τό σπαθί ἦταν κάτι ἀναγκαῖο, ὅπως σήμερα τό λάπτοπ! Ἔτσι, μαθαίνοντας ὁ Ἀλῆς τό γεγονός, τόν κάλεσε στό Σεράϊ καί τοῦ ἀγόρασε ὅλη τήν «σπαθοπραμματεία», ὅχι μισοτιμῆς, ἀλλά γιά λίγα γρόσια. Μποροῦσε ὁ Φράγκος νά ἀρνηθεῖ; Σκοτάδι μαῦρο θά τόν ἔτρωγε! Καί ὕστερα; Ἐ, ὕστερα ἔφερε τούς Γιαννιώτες προεστούς καί μέ «τήν καλή τήν ἔννοια» τούς ὑποχρέωσε νά ἀγοράζουν σπαθιά σέ τιμές ἐξωφρενικά μεγάλες. Ἔτσι ἄκοπα ἔβγαλε «ἀπ' τή μυῖγα ξύγκι». Γιατί κανεῖς δέ διανοοῦνταν νά τοῦ ἀρνηθεῖ.

Σέ ἄλλη περίπτωσι, πέρασε ἀπ' τά Γιάννενα ἓνας Ἑλβετός μέ διάφορα ψευτορολόγια «ἀνθυπομεσαί-

ας» ἢ καί μηδαμινῆς ἀξίας. Ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς ὅμως τοῦ τ' ἀγόρασε ὅλα κοψοχροινιά καί τά πούλησε ὅλα σέ τιμές τρελλά πολλαπλάσιες! Ὁ πρῶτος πού τήν «πάτησε» ἦταν ὁ Δεσπότης! Ἔστειλε καί τόν φέραν στό Σεράϊ καί καθώς τοῦδινε ἓνα ψευτορολόι τοῦ τό παίνευε ὅτι εἶναι διαλεχτό καί πρεπούμενο μόνο γιά Δεσπότη, ἀλλά ἤθελε καί ἐξῆντα τσεκίνια τήν ἄλλη μέρα. Ἔτσι κι' ἐγινε καί σιγά σιγά ὅλα τά παλιορολόγια δόθηκαν σέ ἐπιφανεῖς Γιαννιώτες σέ πανάκριβες τιμές καί μέ πολλές εὐχαριστίες ἀπό μέρους τῶν ἀγοραστῶν, γιά τόν φόβο τῶν φυλακῶν καί τῶν

βασανιστηρίων.

Ποιό τό ἐπιμύθιον; Ὅτι στό Θέατρο Σκιῶν, ὅταν ἐμφανίζόταν ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς ἀπ' τούς παλιούς παῖχτες, ἐβλεπες νά εἶναι ὅχι μόνο σκληρός, μοχθηρός καί ἐπίβουλος ἀλλά καί πανέξυπνος-πανοῦργος. Αὐτή ἀκριβῶς ἡ ιδιότητα τοῦ Ἀλῆ δέν πρέπει νά ξεφεύγει τῆς προσοχῆς τῶν σημερινῶν καλλιτεχνῶν στίς σύγχρονες παραστάσεις. Μόνο ἔτσι θά φανερόνεται στήν πληρότητά της ἡ ταυτότητα τοῦ Δυνάστη αὐτοῦ πού σημάδεψε τή νεώτερη Ἱστορία μας – πρὸς γνώση καί συμμόρφωση.

Ἀλλά θά ἐπανέλθουμε.

Ο Ορέστης με φιγούρες από το έργο:
Ο Στρατηγός Βελισσάριος
Αρχείο: Κώστας Στεφ. Τσίππας

Ο Καραγκιόζης στην Αντίσταση

Δ' ΜΕΡΟΣ

επιμέλεια: Τ. Κωστιδάκης - Σ. Κοτσορές

Συνεχίζεται το αφιέρωμα «ο Καραγκιόζης στον πόλεμο και στην αντίσταση», παρουσιάζοντας και κάποια άλλα αποσπάσματα από το βιβλίο του καραγκιοζοπαίχτη Ορέστη- Ανέστη Βακάλογλου, (Αχαϊκές Εκδόσεις) για τις ημέρες του Πολέμου, αλλά και της Κατοχής. Καλή ανάγνωση.

Εμείς της ομάδας σκορπίσαμε, άλλοι γύρισαν σπίτια τους άλλοι έμειναν. Με ρωτάει ο καθοδηγητής: “Εσύ, τι θα κάνεις, συναγωνιστή;”

“Θα μείνω”, του απαντώ.

“Γιατί θες να μείνεις;”

Εκείνη την ώρα σκέφτηκα τα αδέρφια μου, το Θόδωρο και το Βασίλη. Ήσαν αντάρτες σε άλλα πράγματα και είχα καιρό να τους δω. Του είπα λοιπόν:

“Να κοντά στα αδέρφια μου”.

Ο καθοδηγητής το πήρε διαφορετικά και ευχαριστήθηκε πολύ.

“Μπράβο, συναγωνιστή”.

Τότε πήρα και το όνομα “Ορέστης”. Αυτό το όνομά μου φαινόταν καλλιτεχνικό και ιστορικό και ανέκαθεν μου άρεσε. Το κέντησα στο σκουφί μου όπως όλοι οι αντάρτες, το αγάπησα και το κράτησα

σε όλη την καλλιτεχνική μου ζωή παρά τις πιέσεις που δέχτηκα.

Στην αρχή έμεινα τρεις μήνες με το Τάγμα του Μελά. Μετά βρέθηκα στο απόσπασμα του καπετάν Νικίτα και στη συνέχεια πήγα στου καπετάν Ρήγα. Έμεινα μαζί του Πολύ καιρό μέχρι την απελευθέρωση. Με το Ρήγα, το όνομά του είναι Ζήσης Χατζόπουλος, βλέπομαστε συχνά, μένει εδώ παρακάτω στην Ομόνοια.

Έκανα στο ανταρτικό κοντά δύο χρόνια, είχαμε τους κινδύνους αλλά περάσαμε καλά, το φαγητό δεν μας έλειψε. Είμαστε οργανωμένοι σε διμοιρίες των είκοσι, με μάγειρα, καζάνι και επιμελητεία. Μπροστά πήγαινε ο προπομπός και έκανε το κουμάντο, φρόντιζε να βρει σφαχτά, ψωμί, τυρί. Άλλοτε πλήρωνε, άλλοτε έπαιρνε με ομόλογα και αποδείξεις.

Τα δυο μου αδέρφια τα έβλεπα συχνά. Ο Βασίλης ήταν με τον καπετάν Βλάση, ο μεγάλος ο Θόδωρος ήταν στην πολιτική οργάνωση του ΕΑΜ στο ψάρι και ο τρίτος Ο Στρατής γύριζε και αυτός τα ανταρτοκρατούμενα χωριά με εμπορία. Τη μάνα μου για δύο χρόνια δεν την είδα. Τη γυναίκα μου την είδα δυο-τρεις φορές.

Όταν παίζαμε στα χωριά πολλές φορές ερχόσαντε και χωριάτες. Τότε έβγαζα δίσκο και κάτι μάζευα. Με την πρώτη ευκαιρία τα έστελνα στη γυναίκα μου και τη μάνα μου.

Θυμάμαι που είχαμε στρατοπεδεύσει με το Ρήγα στη Μέντζαινα, πάνω στην πλατεία.

Ξεκουραζόμασταν μετά από πορεία και όπως νύχτωνε μου λέει ο Ρήγας.

“Έλα παίξε, ρε Ορέστη, να γελάσουμε λίγο”.

Καρφώνω τη σκηνή, ανάβω τα κεριά, έτοιμος

στο λεπτό. Πάνω που αρχίζω, περνάει από κάτω το δρόμο της Χαλανδρίτσας ένα απόσπασμα Γερμανών. Πιάνονται με την μπροστοφυλακή του Ρήγα και αρχίζει το ντουφεκίδι.

Αμέσως Ο Ρήγας διατάζει.

“Μαζεύετε τα και στο βουνό”.

Αλλού Η σκηνή, αλλού οι φιγούρες, έτρεξα να βρω τους άλλους να κρυφτούμε. Γυρνάω την άλλη μέρα, δεν βρήκα τίποτα.

Μία φορά που αρρώστησα βαριά με άφησαν στην εκκλησία του Σκιαδά. Τέσσερις μέρες ψηνόμουν στον πυρετό. Ήμουν ολομόναχος και κόντεψα να τρελαθώ από τις παραισθήσεις. Με φρόντιζε ο σύνδεσμος, δεν είχα παράπονο, ψωμί, τσάι, καμία αντιπρίνα, αλλά η μοναξιά, ο πυρετός, το ύψος της εκκλησίας, τα κεριά και οι εικόνες μου σάλεψαν το μυαλό.

«Ο Ντούμπας έχει κέφια»

σκίτσα: Κωνσταντίνος Ντούμπας

*Μηνιαία
ηλεκτρονική έκδοση
του Πανελλήνιου Σωματείου
Θεάτρου Σκιών*

okaragkiozismas@gmail.com

